

Andmekaitseenõukogu arvamus (art 64)

Arvamus 28/2024 tehisintellektimudelite kontekstis isikuandmete töötlemisega seotud teatavate andmekaitseaspektide kohta

Vastu võetud 17. detsembril 2024

Kommenteeritud kokkuvõte

Tehisintellektitehnoloogiad loovad arvukaid võimalusi ja toovad kasu paljudes valdkondades ja ühiskondlikes tegevustes.

Kaitstes põhiõigust andmekaitsele, toetab isikuandmete kaitse üldmäärus (edaspidi „IKÜM“) neid võimalusi ja edendab muid ELi põhiõigusi, sealhulgas õigust mõttevabadusele, sõna- ja teabevabadusele, haridusele ja ettevõtlusvabadusele. Sel viisil on IKÜM õigusraamistik, mis soodustab vastutustundlikku innovatsiooni.

Selles kontekstis, võttes arvesse nende tehnoloogiate kasutamise tõstatatud andmekaitseküsimusi, palus Iirimaa järelevalveasutus (edaspidi „Iirimaa JVA“) Euroopa Andmekaitseõukogul (edaspidi „EAKN“) esitada arvamuse üldkohaldatavate küsimuste kohta vastavalt IKÜM artikli 64 lõikele 2. See taotlus on seotud isikuandmete töötlemisega tehisintellektimudelite arenduse ja kasutuselevõtu etappide raames. Täpsemalt küsiti taotluses järgmist: 1) millal ja kuidas saab tehisintellektimudelit pidada „anonüümseks“; 2) kuidas saavad vastutavad töötlejad tõendada õigustatud huvi asjakohasust õigusliku alusena arenduse ja 3) kasutuselevõtu etappides ning 4) millised on tehisintellektimudeli arendusetapis isikuandmete ebaseadusliku töötlemise tagajärjed tehisintellektimudeli hilisemale töötlemisele või toimimisele.

Seoses esimese küsimusega märgitakse arvamuses, et väiteid tehisintellektimudeli anonüümsuse kohta peaksid pädevad järelevalveasutused (edaspidi „JVAd“) hindama juhtumipõhiselt, sest EAKN leiab, et isikuandmetega treenitud tehisintellektimudeleid ei saa mingil juhul pidada anonüümseteks. Selleks, et tehisintellektimudelit saaks pidada anonüümseks, peaks nii 1) võimalikkus (sh tõenäosus), et mudeli arendamiseks kasutatud isikuandmeid saaks sellest otse välja võtta, kui ka 2) võimalikkus saada päringutest tahtlikult või tahtmatult selliseid isikuandmeid olema ebatõenäoline, arvestades „*kõiki vahendeid*“, mida vastutav töötleja või keegi muu „*mõistlikult tõenäoliselt kasutab*“.

Selle hindamiseks peaksid JVAd läbi vaatama vastutava töötleja esitatud dokumendid, et tõendada mudeli anonüümsust. Sellega seoses on arvamuses esitatud mittekohustuslik ja mitteammendav loetelu meetoditest, mida vastutavad töötlejad võivad kasutada anonüümsuse tõendamisel ja mida JVAd võivad seega vastutava töötleja anonüümsuse väite hindamisel arvesse võtta. See hõlmab näiteks meetodeid, mida vastutavad töötlejad kasutavad arendusetapis, et vältida või piirata mudeli treenimiseks kasutatavate isikuandmete kogumist, vähendada andmete tuvastatavust, vältida nende väljavõtmist või kinnitada tippasemel vastupidavust rünnete vastu.

Seoses teise ja kolmanda küsimusega on arvamuses esitatud üldised kaalutlused, mida JVAd peaksid arvesse võtma, kui nad hindavad, kas vastutavad töötlejad saavad tehisintellektimudelite arendamise ja kasutuselevõtu kontekstis toimuva töötlemise raames tugineda õigustatud huvile kui asjakohasele õiguslikule alusele.

Arvamuses tuletatakse meelde, et IKÜMis sätestatud õiguslike aluste vahel puudub hierarhia ning et vastutavad töötlejad peavad kindlaks määrama oma töötlemistoimingute jaoks sobiva õigusliku aluse. Seejärel tuletatakse arvamuses meelde kolmesammulist hindamist, mis tuleks teha õigustatud huvi kui õigusliku aluse kasutamise hindamisel, st 1) vastutava töötleja või kolmanda isiku õigustatud huvi kindlaksmääramine; 2) töötlemise vajalikkuse analüüsimine taotletava(te) õigustatud huvi(de) saavutamiseks (edaspidi ka „vajalikkuse hindamine“); ja 3) hindamine, et andmesubjektide huvid või põhiõigused ja -vabadused ei kaalu üles õigustatud huvi(d) (edaspidi ka „tasakaalu hindamine“).

Seoses esimese sammuga meenutatakse arvamuses, et huvi võib pidada õigustatuks, kui on täidetud järgmised kolm kumulatiivset kriteeriumi: huvi 1) on seaduslik, 2) on selgelt ja täpselt sõnastatud ning 3) on reaalne ja hetkel esinev (st mitte spekulatiivne). Selline huvi võib hõlmata näiteks tehisintellektimudeli arendamist – kasutajatele vestlusabilise teenuse väljatöötamist – või kasutuselevõttu – ohtude tuvastamise parendamist infosüsteemis.

Seoses teise sammuga tuletatakse arvamuses meelde, et vajalikkuse hindamine eeldab, et kaalutakse järgmist: 1) kas töötlemistoiming võimaldab järgida õigustatud huvi ja 2) kas selle huvi rahuldamiseks ei ole vähem sekkuvat viisi. Vajalikkuse tingimuse täitmise hindamisel peaksid JVA-d pöörama erilist tähelepanu töödeldavate isikuandmete kogusele ja sellele, kas see on proportsionaalne asjaomase õigustatud huvi taotlemisega, arvestades ka võimalikult väheste andmete kogumise põhimõtet.

Seoses kolmanda sammuga tuletatakse arvamuses meelde, et tasakaalu hindamisel tuleks võtta arvesse iga juhtumi konkreetseid asjaolusid. Seejärel antakse ülevaade elementidest, mida JVA-d võiksid arvesse võtta, kui nad hindavad, kas andmesubjektide huvid, põhiõigused ja -vabadused kaaluvad üles vastutava töötleja või kolmanda isiku huvid.

Kolmanda sammu raames tuuakse arvamuses välja konkreetset ohud põhiõigustele, mis võivad tekkida kas tehisintellektimudelite arenduse või kasutuselevõtu etapis. Samuti selgitatakse, et tehisintellektimudelite arenduse ja kasutuselevõtu etapis toimuv isikuandmete töötlemine võib mõjutada andmesubjekte erineval viisil, st positiivselt või negatiivselt. Sellise mõju hindamisel võivad JVA-d võtta arvesse mudelites töödeldavate andmete laadi, töötlemise konteksti ja töötlemise võimalikke täiendavaid tagajärgi.

Arvamuses rõhutatakse ka andmesubjektide mõistlike ootuste rolli tasakaalu hindamisel. See võib olla oluline tehisintellektimudelites kasutatavate tehnoloogiate keerukuse ja asjaolu tõttu, et andmesubjektidel võib olla raske mõista nende võimalike kasutusviiside mitmekesisust ja erinevaid töötlemistoiminguid. Sellega seoses võivad nii andmesubjektidele esitatav teave kui ka töötlemise kontekst kuuluda elementide hulka, mida tuleb arvesse võtta, et hinnata, kas andmesubjektid võivad põhjendatult eeldada, et nende isikuandmeid töödeldakse. Seoses kontekstiga võib see hõlmata järgmist: kas isikuandmed olid avalikult kättesaadavad või mitte, andmesubjekti ja vastutava töötleja vahelise suhte olemus (ja kas nende kahe vahel on seos), teenuse olemus, isikuandmete kogumise kontekst, andmete kogumise allikas (st veebisait või teenus, kust isikuandmeid koguti, ja nende privaatsusseaded), mudeli võimalikud edasised kasutusviisid ning kas andmesubjektid on tegelikult teadlikud, et nende isikuandmed on internetis kättesaadavad.

Arvamuses tuletatakse samuti meelde, et kui andmesubjektide huvid, õigused ja vabadused tunduvad kaaluvat üles vastutava töötleja või kolmanda isiku õigustatud huvi(d), võib vastutav töötleja kaaluda leevendusmeetmete võtmist, et piirata töötlemise mõju kõnealustele andmesubjektidele. Leevendusmeetmeid ei tohiks segi ajada meetmetega, mida vastutav töötleja on nagunii õiguslikult kohustatud võtma, et tagada IKÜMi järgimise. Lisaks peaksid meetmed olema kohandatud juhtumi asjaoludele ja tehisintellektimudeli omadustele, sealhulgas selle kavandatud kasutusviisile. Sellega seoses on arvamuses esitatud mitteamendav loetelu leevendusmeetmete näidetest arenduse (ka veebikoormise) ja kasutuselevõtu etapis. Leevendusmeetmed võivad kiiresti areneda ja neid tuleks kohandada juhtumi asjaoludele. Seetõttu peavad JVA-d hindama võetud leevendusmeetmete asjakohasust igal üksikjuhul eraldi.

Seoses neljanda küsimusega tuletatakse arvamuses üldiselt meelde, et JVA-d on kaalutusõigus hinnata võimalikke rikkumisi ja valida sobivad, vajalikud ja proportsionaalsed meetmed, võttes arvesse iga üksikjuhtumi asjaolusid. Seejärel käsitletakse arvamuses kolme stsenaariumi.

1. stsenaariumi puhul säilitatakse isikuandmeid tehisintellektimudelis (st mudelit ei saa pidada anonüümseks, nagu on selgitatud esimeses küsimuses) ja seejärel töötleb neid sama vastutav töötleja (nt mudeli kasutuselevõtu kontekstis). Arvamuses märgitakse, et seda, kas arenduse ja kasutuselevõtu etapil on eraldi eesmärgid (ja need on seega eraldi töötlemistoimingud), ning seda, mil määral mõjutab esialgse töötlemistoimingu õigusliku aluse puudumine hilisema töötlemise seaduslikkust, tuleks hinnata igal üksikjuhul eraldi, sõltuvalt juhtumi kontekstist.
2. stsenaariumi puhul säilitatakse isikuandmeid mudelis ja neid töötleb mudeli kasutuselevõtu kontekstis teine vastutav töötleja. Sellega seoses märgitakse arvamuses, et JVA-d peaksid arvestama seda, kas mudeli kasutusele võtnud vastutav töötleja viis oma vastutuskohustuse raames läbi asjakohase hindamise, et tõendada vastavust IKÜM artikli 5 lõike 1 punktiga a ja artikliga 6, et teha kindlaks, et tehisintellektimudelit ei ole välja arendatud läbi isikuandmete ebaseadusliku töötlemise. Sellises hinnangus tuleks arvesse võtta näiteks isikuandmete allikat ja seda, kas arendusetapis toimunud töötlemises tuvastati rikkumine, eriti kui selle tuvastas JVA või kohus, ning see peaks olema vähem või rohkem üksikasjalik sõltuvalt kasutuselevõtu etapis toimunud töötlemisega kaasnenud riskidega.
3. stsenaariumi puhul töötleb vastutav töötleja tehisintellektimudeli arendusetapis isikuandmeid ebaseaduslikult ja tagab seejärel nende anonüümimise, enne kui sama või teine vastutav töötleja algatab kasutuselevõtu kontekstis uue isikuandmete töötlemise. Sellega seoses märgitakse arvamuses, et kui on võimalik tõendada, et tehisintellektimudeli edasine toimimine ei hõlma isikuandmete töötlemist, leiab EAKN, et IKÜMit ei kohaldata. Seega ei tohiks esialgse töötlemise ebaseaduslikkus mõjutada mudeli edasist toimimist. Lisaks leiab EAKN, et kui vastutavad töötlejad töötlevad kasutuselevõtu etapis kogutud isikuandmeid pärast mudeli anonüümimist, kohaldatakse nende töötlemistoimingute suhtes IKÜMit. Sellistel juhtudel on arvamuses järeldataud, et IKÜMi kontekstis ei tohiks esialgse töötlemise ebaseaduslikkus mõjutada kasutuselevõtu etapis toimuva töötlemise seaduslikkust.

Sisukord

1	Sissejuhatus.....	6
1.1	Asjaolude kokkuvõte.....	6
1.2	IKÜM artikli 64 lõike 2 kohase arvamuse taotluse vastuvõetavus	7
2	Kohaldamisala ja põhimõisted	9
2.1	Arvamuse kohaldamisala	9
2.2	Põhimõisted	10
2.3	Tehisintellektimudelid selle arvamuse kontekstis	11
3	Taotluse põhjendatusest.....	12
3.1	Tehisintellektimudelite olemusest seoses isikuandmete määratlusega	12
3.2	Asjaolud, mille korral võib tehisintellektimudeleid pidada anonüümseks, ja selle tõendamine.....	14
3.2.1	Üldised kaalutlused seoses anonüümimisega asjaomases kontekstis	14
3.2.2	Elemendid tuvastamise jääktõenäosuse hindamiseks.....	16
3.3	Õigustatud huvi asjakohasusest isikuandmete töötlemise õigusliku alusena tehisintellektimudelite arendamise ja kasutuselevõtu kontekstis	19
3.3.1	Üldmärkused	19
3.3.2	Kaalutlused õigustatud huvi kolmesammulise hindamise kohta tehisintellektimudelite arendamise ja kasutuselevõtu kontekstis.....	21
3.4	Tehisintellektimudeli arendamisel toimunud ebaseadusliku töötlemise võimalikust mõjust tehisintellektimudeli hilisema töötlemise või toimimise seaduslikkusele.....	30
3.4.1	1. stsenaarium. Vastutav töötleja töötleb isikuandmeid mudeli arendusetapis ebaseaduslikult, isikuandmeid säilitatakse mudelis ja neid töötleb hiljem sama vastutav töötleja (nt mudeli kasutuselevõtu kontekstis).....	32
3.4.2	2. stsenaarium. Vastutav töötleja töötleb isikuandmeid mudeli arendusetapis ebaseaduslikult, isikuandmeid säilitatakse mudelis ja neid töötleb hiljem teine vastutav töötleja mudeli kasutuselevõtu kontekstis	32
3.4.3	3. stsenaarium. Vastutav töötleja töötleb isikuandmeid mudeli arendusetapis ebaseaduslikult ja tagab seejärel mudeli anonüümimise enne, kui sama või teine vastutav töötleja alustab kasutuselevõtu kontekstis uuesti isikuandmete töötlemist.....	33
4	Lõppmärkused.....	34

Euroopa Andmekaitseenõukogu,

võttes arvesse Euroopa Parlamendi ja nõukogu 27. aprilli 2016. aasta määruse 2016/679/EL (füüsiliste isikute kaitse kohta isikuandmete töötlemisel ja selliste andmete vaba liikumise ning direktiivi 95/46/EÜ kehtetuks tunnistamise kohta (edaspidi „IKÜM“)) artiklit 63 ja artikli 64 lõiget 2,

võttes arvesse Euroopa Majanduspiirkonna (EMP) lepingut, eriti selle XI lisa ja protokoll nr 37, mida on muudetud EMP ühiskomitee 6. juuli 2018. aasta otsusega nr 154/2018¹,

võttes arvesse andmekaitseenõukogu kodukorra artiklit 10 ja artiklit 22

ning arvestades järgmist:

1) Euroopa Andmekaitseenõukogu (edaspidi „**andmekaitseenõukogu**“ või „**EAKN**“) peamine ülesanne on tagada IKÜMi järjepidev kohaldamine kogu Euroopa Majanduspiirkonnas (edaspidi „EMP“). IKÜM artikli 64 lõige 2 sätestab, et pädev järelevalveasutus (edaspidi „**JVA**“), andmekaitseenõukogu eesistuja või komisjon võib taotleda mis tahes üldkohaldatava või rohkem kui ühes liikmesriigis mõju avaldava küsimuse puhul, et seda käsitleks arvamuse esitamiseks andmekaitseenõukogu. Käesoleva arvamuse eesmärk on uurida üldkohaldatavat või rohkem kui ühes EMP liikmesriigis mõju avaldavat küsimust.

2) Andmekaitseenõukogu arvamus võetakse vastu IKÜM artikli 64 lõike 3 alusel kooskõlas andmekaitseenõukogu kodukorra artikli 10 lõikega 2 kaheksa nädala jooksul alates kuupäevast, kui eesistuja ja pädevad JVA-d on otsustanud, et toimik on täielik. Eesistuja otsusel võib seda ajavahemikku pikendada veel kuue nädala võrra, võttes arvesse küsimuse keerukust,

ON VASTU VÕTNUD JÄRGMISE ARVAMUSE:

1 Sissejuhatus

1.1 Asjaolude kokkuvõte

1. Iirimaa järelevalveasutus (edaspidi „**Iirimaa JVA**“ või „**taotluse esitanud JVA**“) palus 4. septembril 2024 EAKNilt, et see esitaks IKÜM artikli 64 lõike 2 kohase arvamuse tehisintellektimudelite ja isikuandmete töötlemise kohta (edaspidi „**taotlus**“).
2. EAKNi eesistuja ja Iirimaa JVA lugesid 13. septembril 2024 toimiku täielikuks. Järgmisel tööpäeval, 16. septembril 2024, edastas toimiku EAKNi sekretariaat. Arvestades küsimuse keerukust, otsustas eesistuja pikendada õiguslikku tähtaega kooskõlas IKÜM artikli 64 lõikega 3 ja kodukorra artikli 10 lõikega 4.
3. Taotluses käsitletakse teatavaid tehisintellektimudelite treenimise, uuendamise, arendamise ja toimimise elemente, mille puhul isikuandmed on osa asjakohasest andmestikust. Iirimaa JVA rõhutab, et taotlus käsitleb olulisi küsimusi, millel on suur mõju andmesubjektidele ja vastutavatele töötlejatele EMPs, ning et praegu puudub liikmesriikide JVAd seas ühtlustatud seisukoht². Selles arvamuses kasutatavad mõisted on esitatud allpool punktides 2.2 ja 2.3.

¹ Kõiki selle arvamuse viiteid liikmesriikidele tuleb mõista kui viiteid EMP liikmesriikidele. Kõiki selle arvamuse viiteid liidule tuleb mõista kui viiteid EMP-le.

² Taotlus, lk 1.

4. Iirimaa JVA esitas järgmised küsimused:

1. küsimus. Kas lõplik tehisintellektimudel, mida on treenitud isikuandmeid kasutades, ei vasta igal juhul isikuandmete määratlusele (nagu see on sätestatud IKÜM artikli 4 lõikes 1)?

Kui vastus esimesele küsimusele on jaatav:

- i. Millises töötlemistoimingute etapis, mille tulemusena luuakse tehisintellektimudel, isikuandmeid enam ei töödelda?
  - a) Kuidas saab tõendada, et tehisintellektimudel ei töötle isikuandmeid?
- ii. Kas on tegureid, millest tulenevalt ei saa lõpliku tehisintellektimudeli toimimist enam pidada anonüümseks?
  - a) Kui jah, siis kuidas saab tõendada nende tegurite leevendamiseks, ennetamiseks või nende eest kaitsmiseks võetud meetmeid (et tagada, et tehisintellektimudel ei töötleks isikuandmeid)?

Kui vastus esimesele küsimusele on eitav:

- i. Mis asjaoludel võib see nii olla?
  - a) Kui see nii on, siis kuidas saab tõendada, et on võetud meetmeid, et tagada, et tehisintellektimudel ei töötleks isikuandmeid?

2. küsimus. Kui vastutav töötleja tugineb isikuandmete töötlemisel õigustatud huvidel kui õiguslikule alusele, et luua, ajakohastada ja/või arendada tehisintellektimudelit, siis kuidas peaks vastutav töötleja tõendama õigustatud huvide asjakohasust õigusliku alusena nii kolmandate isikute andmete kui ka esimese osapoole andmete töötlemisel?

- i. Mis kaalutlusi peaks vastutav töötleja arvesse võtma, et tagada, et nende andmesubjektide huvid, kelle isikuandmeid töödeldakse, oleksid sobivalt tasakaalustatud vastutava töötleja huvidega seoses järgmisega:
  - a) kolmandate isikute andmed
  - b) esimese osapoole andmed

3. küsimus. Kui vastutav töötleja tugineb pärast mudeli treenimist õigustatud huvidel kui õiguslikule alusele isikuandmete töötlemisel, mis toimub tehisintellektimudeli või tehisintellektisüsteemi raames, mille osaks on tehisintellektimudel, siis kuidas peaks vastutav töötleja tõendama õigustatud huvide asjakohasust õigusliku alusena?

4. küsimus. Kui on tuvastatud, et tehisintellektimudel on loodud, uuendatud või arendatud, kasutades ebaseaduslikult töödeldud isikuandmeid, siis kuidas see mõjutab (ja kas üldse mõjutab) tehisintellektimudeli edasise või hilisema töötlemise või toimimise seaduslikkust kas eraldi või tehisintellektisüsteemi osana, kui:

- i. tehisintellektimudel, kas eraldi või tehisintellektisüsteemi osana, töötleb isikuandmeid?
- ii. Tehisintellektimudel ei eraldiseisvana ega ka tehisintellektisüsteemi osana ei töötle isikuandmeid?

1.2 IKÜM artikli 64 lõike 2 kohase arvamuse taotluse vastuvõetavus

5. IKÜM artikli 64 lõige 2 sätestab eelkõige, et pädev JVA võib taotleda mis tahes üldkohaldatavat või rohkem kui ühes liikmesriigis mõju avaldava küsimuse puhul, et seda käsitleks arvamuse esitamiseks andmekaitsekoogu.
6. Taotluse esitanud JVA esitas EAKNile küsimused andmekaitseaspektide kohta tehisintellektimudelite kontekstis. JVA täpsustas taotluses, et kuigi paljud organisatsioonid kasutavad praegu tehisintellektimudeleid, sealhulgas suuri keelemudeleid, tekitavad nende toimes hoidmine, treenimine ja kasutamine „mitmeid laiaulatuslikke andmekaitseprobleeme“³, mis „mõjutavad andmesubjekte kogu ELis/EMPs“⁴.
7. Sisuliselt tõstatab taotlus küsimusi i) isikuandmete mõiste kohaldamise kohta; ii) seaduslikkuse põhimõtte kohta seoses õigustatud huvi õigusliku alusega tehisintellektimudelite kontekstis ning iii) tehisintellektimudelite arendusetapis toimunud isikuandmete ebaseadusliku töötlemise tagajärgede kohta mudeli edasisele töötlemisele või toimimisele.
8. EAKN leiab, et taotlus käsitleb „üldkohaldatavat küsimust“ IKÜM artikli 64 lõike 2 tähenduses. Küsimus puudutab eelkõige IKÜM artikli 4 lõike 1, artikli 5 lõike 1 punkti a ja artikli 6 tõlgendamist ja kohaldamist seoses isikuandmete töötlemisega tehisintellektimudelite arendamisel ja kasutuselevõtmisel. Nagu taotluse esitanud JVA rõhutas, tõstatab nende sätete kohaldamine tehisintellektimudelite suhtes süsteemseid, abstraktseid ja uudseid küsimusi⁵. Tehisintellektimudelite kiire arendamine ja kasutuselevõtt üha suurema arvu organisatsioonide poolt tõstatab konkreetseid küsimusi ja – nagu taotluses märgitud – „EAKN saab suurt kasu ühise seisukoha saavutamisest taotluses tõstatatud küsimustes, sest need küsimused on EAKNi tööplaanis kesksel kohal lühikeses ja keskpikas perspektiivis“⁶. Lisaks loob tehisintellektitehnoloogia mitmeid võimalusi ja toob kasu paljudes valdkondades ja ühiskondlikes tegevustes. Pealegi on IKÜM õigusraamistik, mis soodustab vastutustundlikku innovatsiooni. Sellest järeldub, et on olemas üldine huvi esitada see hinnang andmekaitsekoogu arvamuseks, et tagada teatavate IKÜMi sätete järjepidev kohaldamine tehisintellektimudelite kontekstis.
9. IKÜM artikli 64 lõikes 2 nimetatud teine tingimus viitab „rohkem kui ühes liikmesriigis mõju avaldavale küsimusele“. EAKN tuletab meelde, et mõistet „mõju“ tuleb tõlgendada *lato sensu* ja seega ei piirdu see lihtsalt õiguslike tagajärgedega⁷. Kuna üha enamates EMP organisatsioonides treenitakse ja kasutatakse tehisintellektimudeleid aina rohkem, mõjutavad need kogu EMPs paljusid andmesubjekte, kellest mõni on juba väljendanud muret oma pädevale JVA-le⁸. Seetõttu leiab EAKN, et taotluse esitanud JVA tõstatatud küsimus vastab ka sellele tingimusele.
10. Taotlus sisaldab kirjalikke põhjendusi küsimuste EAKNile esitamise tausta ja ajendite, sh asjakohase õigusraamistiku kohta. Seetõttu leiab EAKN, et taotlus on põhjendatud kooskõlas EAKNi kodukorra artikli 10 lõikega 3.

---

³ Taotlus, lk 1.

⁴ *Ibid.*

⁵ Taotlus, lk 2.

⁶ Taotlus, lk 1. Nagu on märgitud EAKNi 8. oktoobril 2024 vastuvõetud tööprogrammis aastateks 2024–2025, mis on kättesaadav aadressil: https://www.edpb.europa.eu/system/files/2024-10/edpb_work_programme_2024-2025_en.pdf, kavatakse EAKN muu hulgas välja anda suunised anonüümimise, pseudonüümimise ja andmekoorimise kohta generatiivse tehisintellekti kontekstis.

⁷ EAKNi sisedokument 3/2019 IKÜM artikli 64 lõike 2 kohaste sisesuuniste kohta, vastu võetud 8.10.2019, punkt 15, kättesaadav aadressil: https://www.edpb.europa.eu/system/files/2022-07/internaledpb_document_201903_art64.2_en.pdf.

⁸ Taotlus, lk 1–2.

11. IKÜM artikli 64 lõike 3 kohaselt⁹ ei esita EAKN oma arvamust, kui ta on selles küsimuses juba arvamuse esitanud. EAKN ei ole samas küsimuses arvamust esitanud ega ole veel vastanud taotlusest tulenevatele küsimustele.
12. Neil põhjustel leiab EAKN, et taotlus on vastuvõetav ja sellest tulenevaid küsimusi tuleks analüüsida selles IKÜM artikli 64 lõike 2 kohaselt vastuvõetud arvamuses (edaspidi „**arvamus**“).

2 Kohaldamisala ja põhimõisted

2.1 Arvamuse kohaldamisala

13. EAKN nõustub taotluse esitanud JVAga, et andmekaitse seisukohast tõstatab tehisintellektimudelite arendamine ja kasutuselevõtt olulisi andmekaitseküsimusi. Küsimused käsitlevad eelkõige järgmist: i) millal ja kuidas saab tehisintellektimudelit pidada „anonüümseks“ (taotluse 1. küsimus); ii) kuidas saavad vastutavad töötajad tõendada õigustatud huvi asjakohasust õigusliku alusena arenduse (taotluse 2. küsimus) ja kasutuselevõtu etapis (taotluse 3. küsimus), ja iii) kas isikuandmete ebaseaduslik töötlemine arendusetapis mõjutab tehisintellektimudeli edasise töötlemise või toimimise õiguspärasust (taotluse 4. küsimus).
14. EAKN tuletab meelde, et JVAd vastutavad IKÜMi kohaldamise järelevalve eest ja peaksid aitama kaasa selle järjepidevale kohaldamisele kogu liidus¹⁰. Seega on JVAd pädevuses uurida konkreetseid tehisintellektimudeleid ja teha seejuures juhtumipõhiseid hindamisi.
15. See arvamus annab pädevatele JVAdele raamistiku konkreetsete juhtumite hindamiseks, kus võib tekkida (mõni) taotluses tõstatatud küsimus. Arvamuse eesmärk ei ole olla ammendav, vaid pigem on eesmärk esitada üldisi kaalutlusi asjakohaste sätete tõlgendamise kohta, mida pädevad JVAd peaksid oma uurimisvolituste kasutamisel tingimata arvesse võtma. Kuigi arvamus on adresseeritud pädevatele JVAdele ning käsitleb nende tegevust ja volitusi, ei piira see vastutavate töötlejatele ja volitatud töötlejatele IKÜMist tulenevaid kohustusi. Eelkõige on vastutavatel töötlejatel vastutus IKÜM artikli 5 lõikes 2 sätestatud vastutuse põhimõtte alusel kõigi isikuandmete töötlemisega seotud põhimõtete eest ja nad peavad suutma tõendada nende järgimist.
16. Mõnes arvamus kasutusjuhtumid esitatakse näiteid, kuid arvestades taotluses sisalduvate küsimuste laia kohaldamisala ja hõlmatud tehisintellektimudelite eri liike, ei käsitleta käesolevas arvamuses kõiki võimalikke stsenaariume. Tehisintellektimudelitega seotud tehnoloogiad arenevad kiiresti; seetõttu tuleks selles arvamuses esitatud EAKNi kaalutlusi tõlgendades seda arvesse võtta.
17. **Selles arvamuses ei analüüsita allpool esitatud sätteid, millel võib siiski olla oluline roll tehisintellektimudelitele kohalduvate andmekaitseõuete hindamisel:**
  - **Eriliiki andmete töötlemine.** EAKN tuletab meelde IKÜM artikli 9 lõikes 1 sätestatud keeldu seoses eriliiki andmete töötlemisega ja IKÜMi artikli 9 lõikes 2 sätestatud piiratud arvu erandeid¹¹. Sellega seoses selgitas Euroopa Liidu Kohus täiendavalt, et „*kui selliseid toiminguid*

---

⁹ IKÜM artikli 64 lõike 3 ja EAKNi kodukorra artikli 10 lõike 4.

¹⁰ IKÜM artikli 51 lõiked 1 ja 2.

¹¹ Vt ka EAKNi aruanne ChatGPT rakkerühma töö kohta, vastu võetud 23.5.2024, punkt 18: „Isikuandmete eriliikide töötlemisel peab lisaks olema kohaldatav üks artikli 9 lõikes 2 sätestatud eranditest, et töötlemine oleks seaduslik. *Põhimõtteliselt võib üks neist eranditest olla IKÜM artikli 9 lõike 2 punkt e. Pelk asjaolu, et isikuandmed on avalikult kättesaadavad, ei tähenda siiski, et „andmesubjekt on sellised andmed ilmselgelt avalikustanud“ [...]“.*

tehadse andmekogumiga, mis sisaldab nii delikaatseid kui ka mittedelikaatseid andmeid, ja kui neid [...] kogutakse plokina, ilma et andmeid oleks nende kogumise ajal võimalik üksteisest lahutada, tuleb selle andmekogumi töötlemist pidada isikuandmete kaitse üldmääruse artikli 9 lõike 1 tähenduses keelatuks, kui see sisaldab vähemalt ühte delikaatset teavet ja ükski selle määruse artikli 9 lõikes 2 sätestatud eranditest ei ole kohaldatav“¹². Lisaks rõhutas Euroopa Liidu Kohus, et „isikuandmete kaitse üldmääruse artikli 9 lõike 2 punktis e ette nähtud erandi kohaldamiseks tuleb kontrollida, kas andmesubjekt soovis sõnaselgelt ja selge nõusolekut väljendava tegevusega teha kõnealused isikuandmed üldsusele kättesaadavaks¹³ “. Neid kaalutlusi tuleks arvesse võtta, kui isikuandmete töötlemine tehisintellektimudelite kontekstis hõlmab eriliiki andmeid.

- **Automatiseeritud otsustusprotsessid, sealhulgas profiilianalüüs.** Tehisintellektimudelite raames tehtavad töötlemistoimingud võivad kuuluda IKÜMi artikli 22 kohaldamisalasse, millega kehtestatakse vastutavatele töötlejatele täiendavad kohustused ja nähakse andmesubjektidele ette täiendavad kaitsemeetmed. EAKN tuletab sellega seoses meelde oma suuniseid automatiseeritud töötlusel põhinevate üksikotsuste tegemise ja profiilianalüüsi kohta määruse (EL) 2016/679 tähenduses¹⁴.
- **Eesmärkide kooskõla.** IKÜM artikli 6 lõikes 4 on teatavate õiguslike aluste jaoks sätestatud kriteeriumid, mida vastutav töötleja peab arvesse võtma, et teha kindlaks, kas isikuandmete töötlemine muul eesmärgil on kooskõlas eesmärgiga, mille jaoks isikuandmeid algselt koguti. See säte võib olla asjakohane tehisintellektimudelite arendamise ja kasutuselevõtu kontekstis ning selle kohaldatavust peaksid hindama JVAd.
- **Andmekaitsealased mõjuhinnangud** (IKÜM artikkel 35). Andmekaitsealased mõjuhinnangud on vastutuskohustuse oluline element, kui tehisintellektimudelite raames toimuva töötlemisega kaasneb tõenäoliselt suur oht füüsiliste isikute õigustele ja vabadustele¹⁵.
- **Lõimitud andmekaitse põhimõte** (IKÜM artikli 25 lõige 1). Lõimitud andmekaitse on oluline kaitsemeede, mida JVAd peavad tehisintellektimudeli väljatöötamise ja kasutuselevõtu kontekstis hindama.

2.2 Põhimõisted

18. Sissejuhatava märkusena soovib EAKN anda selgitusi terminoloogia ja mõistete kohta, mida ta kasutab käesolevas arvamuses ning ainult selle eesmärgil:

- „**Esimese osapoole andmed**“ on isikuandmed, mille vastutav töötleja on kogunud andmesubjektidelt.

---

¹² Euroopa Liidu Kohtu 4. juuli 2023. aasta otsus kohtuasjas C-252/21, *Meta vs. Bundeskartellamt* (ECLI:EU:C:2023:537), punkt 89.

¹³ Euroopa Liidu Kohtu 4. juuli 2023. aasta otsus kohtuasjas C-252/21, *Meta vs. Bundeskartellamt* (ECLI:EU:C:2023:537), punkt 7.

¹⁴ Artikli 29 tööühma suunised automatiseeritud töötlusel põhinevate üksikotsuste tegemise ja profiilianalüüsi kohta määruse 2016/679 kohaldamisel, viimati muudetud ja vastu võetud 6.2.2018, heaks kiidetud EAKNi poolt 25.5.2018. Vt ka Euroopa Liidu Kohtu 7. detsembri 2023. aasta otsus kohtuasjas C-634/21, *SCHUFA Holding jt* (ECLI:EU:C:2023:957).

¹⁵ Artikli 29 tööühma suunised, mis käsitlevad andmekaitsealast mõjuhinnangut ja selle kindlaksmääramist, kas isikuandmete töötlemise tulemusena „tekib tõenäoliselt suur oht“ vastavalt määrusele (EL) 2016/679, läbi vaadatud ja vastu võetud 4.10.2017, heaks kiidetud EAKNi poolt 25.5.2018.

- „**Kolmandate isikute andmed**“ on isikuandmed, mida vastutavad töötajad ei ole saanud andmesubjektidelt, vaid on kogunud või saanud kolmandalt isikult, nt andmemaaklerilt või veebikoorimise teel.
- „**Veebikoorimine**“ on üldkasutatav tehnika teabe kogumiseks avalikult kättesaadavatest veebiallikatest. Teave, mis on kogutud sellistest teenustest nagu uudisteagentuurid, sotsiaalmeedia, foorumite arutelud ja isiklikud veebisaidid, võib sisaldada isikuandmeid.
- Taotluses viidatakse **tehisintellektimudelite elutsükli**le ning eri etappidele, mis on muu hulgas seotud selliste mudelite loomise, arendamise, treenimise, uuendamise, seadistamise, käitamise või järeltreenimisega. EAKN tunnustab, et sõltuvalt asjaoludest võivad sellised etapid toimuda tehisintellektimudelite arendamisel ja kasutuselevõtul ning need võivad hõlmata isikuandmete töötlemist erinevatel eesmärkidel. Siiski peab EAKN käesoleva arvamuse seisukohast oluliseks ühtlustada tõenäoliste etappide liigitust. Seetõttu viitab EAKN selles arvamuses **arendusetapile** ja **kasutuselevõtu etapile**. Tehisintellektimudeli arendamine hõlmab kõiki etappe enne tehisintellektimudeli kasutuselevõttu, sealhulgas koodi väljatöötamist, mudeli treenimiseks kasutatavate isikuandmete kogumist, nende andmete eeltötlust ja mudeli treenimist. Tehisintellektimudeli kasutuselevõtt hõlmab kõiki tehisintellektimudeli kasutamisega seotud etappe ja võib hõlmata mis tahes toiminguid, mis tehakse pärast arendusetappi. EAKN on teadlik mitmesugustest kasutusviisidest ja nende võimalikest tagajärgedest isikuandmete töötlemisele; seega peaksid JVA-d kaaluma, kas selles arvamuses esitatud tähelepanekud on nende hinnatava töötlemise jaoks asjakohased.
- EAKN rõhutab ka, et vajaduse korral viitab mõiste „**treenimine**“ arendusetapi osale, kus tehisintellektimudelid õpivad andmete põhjal oma kavandatud ülesande täitmist (nagu on selgitatud käesoleva arvamuse järgmises punktis).
- **Tehisintellektimudelite** mõistet ja ulatust, nagu EAKN seda käesolevas arvamuses mõistab, täpsustatakse allpool vastavas punktis.

2.3 Tehisintellektimudelid selle arvamuse kontekstis

19. ELi tehisintellekti käsitlevas õigusaktis (edaspidi „**tehisintellektimäärus**“)¹⁶ on tehisintellektisüsteem määratletud kui „*masinpõhine süsteem, mis on projekteeritud töötama erineval autonoomsuse tasemel ning mis võib pärast juurutamist olla kohanemisvõimeline ja mis saadud sisendist otseste või kaudsete eesmärkide saavutamiseks järeltab, kuidas genereerida väljundeid, näiteks prognoose, sisu, soovitusi või otsuseid, mis võivad mõjutada füüsilist või virtuaalset keskkonda*“¹⁷. Tehisintellektimääruse põhjenduses 12 selgitatakse tehisintellektisüsteemi mõistet üksikasjalikumalt. Selle kohaselt on tehisintellektisüsteemide põhiomadus nende võime teha järeldusi. Meetodid, mis võimaldavad arendataval tehisintellektisüsteemil järeldusi teha, hõlmavad masinõpet, loogika- ja teadmispõhiseid lähenemisviise.
20. „Tehisintellektimudelid“ on seevastu tehisintellektimääruses määratletud vaid kaudselt: „*Kuigi tehisintellektimudelid on tehisintellektisüsteemide olulised komponendid, ei ole need eraldiseisvad tehisintellektisüsteemid. Tehisintellektisüsteemideks saamiseks on tehisintellektimudelitele vaja lisada*

¹⁶ Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus (EL) 2024/1689, 13. juuni 2024, millega nähakse ette tehisintellekti käsitlevad ühtlustatud õigusnormid ning muudetakse määruseid (EÜ) nr 300/2008, (EL) nr 167/2013, (EL) nr 168/2013, (EL) 2018/858, (EL) 2018/1139 ja (EL) 2019/2144 ning direktiive 2014/90/EL, (EL) 2016/797 ja (EL) 2020/1828 (tehisintellektimäärus) (EMPs kohaldatav tekst).

¹⁷ Vt tehisintellektimääruse artikli 3 lõige 1.

täiendavaid komponente, näiteks kasutajaliides. Tehisintellektimudelid on tavaliselt integreeritud tehisintellektisüsteemidesse ja moodustavad osa tehisintellektisüsteemist¹⁸.

21. EAKN mõistab, et taotluses esitatud tehisintellektimudeli määratlus on kitsam kui tehisintellektimääruses esitatud määratlus, sest selles viidatakse „tehisintellektimudelile“ kui „tootele, mis tuleneb treenimismehhanismidest, mida rakendatakse treeningandmestikule tehisintellekti, masinõppe, süvaõppe või muu seonduva töötlemise kontekstis“, ja täpsustatakse lisaks, et „See mõiste kehtib nii tehisintellektimudelite suhtes, mida on ette nähtud edasiseks õpetamiseks, seadistamiseks ja/või arendamiseks, kui ka tehisintellektimudelite suhtes, mis ei ole selleks ette nähtud.“¹⁹
22. Sellest lähtuvalt võttis EAKN vastu käesoleva arvamuse, eeldades, et tehisintellektisüsteem tugineb oma kavandatud eesmärgi täitmisel tehisintellektimudelile, integreerides mudeli laiemasse raamistikku (nt klienditeeninduse tehisintellektisüsteem võib kasutada kasutajate päringutele vastamiseks varasemate vestlusandmetega treenitud tehisintellektimudelit).
23. Veelgi enam, käesoleva arvamuse jaoks on asjakohased sellised tehisintellektimudelid (edaspidi ka „mudelid“), mis on arendatud treeningprotsessi kaudu. Niisugune treeningprotsess on osa arendusetapist, kus mudelid õpivad andmete põhjal täitma oma kavandatud ülesannet. Seega on treeningprotsessi jaoks vaja andmestikku, millest mudel tuvastab ja „õpib“ mustreid. Sellistel juhtudel kasutab mudel erinevaid meetodeid, et esitada treeningandmestikust saadud teadmised. See kehtib eelkõige masinõppe kohta.
24. Praktikas on iga tehisintellektimudel algoritm, mille toimimise määrab elementide kogum. Näiteks süvaõppe mudelid on sageli mitmekihilised neurovõrgud, mille kihid koosnevad sõlmedest, mis on ühendatud servadega, millel on kaal, mida treeningu ajal kohandatakse, et õppida sisendite ja väljundite vahelisi seoseid. Lihtsa süvaõppe mudeli omadused oleksid järgmised: (i) iga kihi tüüp ja suurus, (ii) igale servale omistatud kaal (nimetatakse ka „parameetriteks“), (iii) kihtidevahelised aktiveerimisfunktsioonid²⁰ ja võimaluse korral (iv) muud kihtidevahelised toimingud. Näiteks lihtsa süvaõppemudeli treenimisel piltide liigitamiseks seostatakse sisendeid („pildipiksleid“) väljunditega ning kaalusid võib kohandada, et saada enamusel juhtudest õige väljund.
25. Muud süvaõppemudelid on näiteks suured keelemudelid ja generatiivne tehisintellekt, mida kasutatakse näiteks sisu loomiseks mis sarnaneb inimese poolt loodud sisuga ja uute andmete loomiseks.
26. **Tuginedes eespool esitatud kaalutlustele ja taotlusele, hõlmab käesoleva arvamuse kohaldamisala ainult tehisintellektimudelite alamhulka, mis on saadud selliste mudelite treenimisel isikuandmetega.**

3 Taotluse põhjendatusest

3.1 Tehisintellektimudelite olemusest seoses isikuandmete määratlusega

27. IKÜM artikli 4 punktis 1 on isikuandmed määratletud kui „igasugune teave tuvastatud või tuvastatava füüsilise isiku (st andmesubjekti) kohta“. Lisaks on IKÜM põhjenduses 26 sätestatud, et andmekaitse põhimõtteid ei tohiks kohaldada anonüümse teabe suhtes, nimelt teabe suhtes, mis ei ole seotud

---

¹⁸ Tehisintellektimääruse põhjendus 97.

¹⁹ Taotlus, lk 3.

²⁰ St funktsioonid, mis arvutavad sisendite ja kaalude põhjal neurosõlme väljundi, mis saadetakse seejärel neurovõrgu järgmisele kihile.

tuvastatud või tuvastatava füüsilise isikuga, võttes arvesse „*kõiki vahendeid*,” mida vastutav töötleja või keegi muu „*mõistliku tõenäosusega kasutab*“. See hõlmab järgmist: I) andmed, mis ei olnud kunagi seotud tuvastatud või tuvastatava isikuga, ja ii) isikuandmed, mis on muudetud anonüümseks nii, et andmesubjekti ei ole (enam) võimalik tuvastada.

28. Seega saab taotluse 1. küsimusele²¹ vastata analüüsid, kas isikuandmete töötlemist hõlmava treeningu tulemusena loodud tehisintellektimudelit tuleks igal juhul pidada anonüümseks. Küsimuse sõnastusest lähtuvalt viitab EAKN selles punktis tehisintellektimudeli „treenimise“ protsessile.
29. Esiteks soovib EAKN esitada eelkõige järgmised üldised tähelepanekud. Tehisintellektimudelid, olenemata sellest, kas neid on treenitud isikuandmetega või mitte, on tavaliselt loodud selleks, et teha prognoose või järeldusi, st need on kavandatud järelduste tuletamiseks. Lisaks on isikuandmetega treenitud tehisintellektimudelid sageli loodud nii, et teha järeldusi üksikisikute kohta, kes erinevad nendest, kelle isikuandmeid kasutati tehisintellektimudeli treenimiseks. Mõni tehisintellektimudel on aga konkreetselt loodud selleks, et esitada nende isikute andmeid, kelle isikuandmeid kasutati mudeli treenimiseks, või teha need andmed teatud viisil kättesaadavaks. Sellistel juhtudel sisaldavad need tehisintellektimudelid olemuslikult (ja tavaliselt tingimata) teavet tuvastatud või tuvastatava füüsilise isiku kohta ning hõlmavad seega isikuandmete töötlemist. Seetõttu ei saa seda tüüpi tehisintellektimudeleid pidada anonüümseteks. Selline võib olla näiteks i) generatiivne mudel, mis on üksikisiku häälalvestuste põhjal seadistatud, et jäljendada tema häält, või ii) mis tahes mudel, mis on kavandatud vastama treeningu käigus omandatud isikuandmetega, kui küsitakse teavet konkreetse isiku kohta.
30. Neile kaalutlustele tuginedes keskendub EAKN taotluse 1. küsimusele vastamisel sellistele tehisintellektimudelitele, mis ei ole loodud treeningandmetega seotud isikuandmete esitamiseks.
31. EAKN on seisukohal, et isegi kui tehisintellektimudel ei ole teadlikult loodud selleks, et esitada treeningandmetest saadud teavet tuvastatud või tuvastatava füüsilise isiku kohta, võib treeningandmestiku teave, sealhulgas isikuandmed, jääda siiski mudeli „*parameetritesse*“, nimelt matemaatiliste objektide kaudu esitatuna. Need võivad erineda algsetest treeningandmepunktidest, kuid võivad siiski sisaldada neist andmetest pärinevat algset teavet, mis võib lõppkokkuvõttes olla mudelist otseselt või kaudselt väljavõetav või muul viisil hangitav. Kui tehisintellektimudelist võib mõistliku tõenäosusega kasutatavate vahendite abil saada teavet tuvastatud või tuvastatavate isikute kohta, kelle isikuandmeid kasutati mudeli treenimiseks, võib järeldada, et selline mudel ei ole anonüümne.
32. Sellega seoses märgitakse taotluses, et „*Olemasolevates teadusväljaannetes tuuakse välja mõned võimalikud haavatavused, mis võivad esineda tehisintellektimudelites ja mille tulemusel võidakse töödelda isikuandmeid,²² samuti isikuandmete töötlemise, mis võib toimuda, kui mudeleid kasutatakse muude andmetega kas rakendusliideste või „kiirliideste“ kaudu²³.*“
33. Samamoodi on väga dünaamilised ka uurimistööd treeningandmete väljavõtmise kohta²⁴. See näitab, et teatud juhtudel on võimalik kasutada vahendeid, mille abil saab mõistliku tõenäosusega võtta

---

²¹ „*Kas lõplik tehisintellektimudel, mis on treenitud isikuandmeid kasutades, ei vasta igal juhul isikuandmete määratlusele (nagu see on sätestatud IKÜM artikli 4 lõikes 1)?*“

²² Näiteks kuuluvusluure ründed ([OWASP](#)) ja pöördmodeleerimine ([OWASP](#) & [Veale jt](#), 2018).

²³ Taotlus, lk 1 ja 2.

²⁴ Vt selle kohta nt: i) Veale, M., Binns, R ja Edwards, L., 2018 „*Algorithms that remember: model inversion attacks and data protection law*“. Phil. Trans. R. Soc. A 376: 20180083, kättesaadav aadressil: <http://dx.doi.org/10.1098/rsta.2018.0083>; ii) Brown, H., Lee, K., Mireshghallah, F., Shokri, R. ja Tramèr, F., „*What*

mõnest tehisintellektimudelitest välja isikuandmeid või lihtsalt juhuslikult hankida isikuandmeid tehisintellektimudeliga suhtlemisel (nt tehisintellektisüsteemi raames). Jätkuv teadustöö selles valdkonnas aitab täiendavalt hinnata isikuandmete taas esile toomise (regurgitatsiooni)²⁵ ja väljavõtmise jääkriske igal konkreetsel juhul.

34. **Eespool esitatud kaalutlustele tuginedes leiab EAKN, et isikuandmetega treenitud tehisintellektimudeleid ei saa igal juhul pidada anonüümseks. Selle asemel tuleks tehisintellektimudeli anonüümset hinnata konkreetsete kriteeriumide alusel juhtumipõhiselt.**

3.2 Asjaolud, mille korral võib tehisintellektimudeleid pidada anonüümseks, ja selle tõendamine

35. Seoses taotluse 1. küsimusega²⁶ palutakse EAKNil selgitada asjaolusid, mille korral võib isikuandmetega treenitud tehisintellektimudelit pidada anonüümseks. Seoses taotluse 1. küsimuse punkti i alapunktiga a²⁷ palutakse EAKNil selgitada, mis tõendeid ja/või dokumente peaksid JVAd arvesse võtma, kui nad hindavad, kas tehisintellektimudel on anonüümne.

3.2.1 Üldised kaalutlused seoses anonüümimisega asjaomases kontekstis

36. Väljendi „igasugune teave“ kasutamine mõiste „isikuandmed“ määratluses IKÜM artikli 4 lõikes 1 kajastab eesmärki anda sellele mõistele lai ulatus, mis hõlmab igasugust teavet, tingimusel et see on esitatud otseselt või kaudselt tuvastatud või tuvastatava andmesubjekti „kohta“.
37. Teave võib olla seotud füüsilise isikuga isegi siis, kui see on tehniliselt organiseeritud või kodeeritud (nt üksnes masinloetavas formaadis, olenemata sellest, kas see on kellegi omandis või avalik), nii et seos selle füüsilise isikuga ei ole kohe ilmne. Sellistel juhtudel võib kasutada tarkvararakendusi, et konkreetseid andmeid hõlpsasti tuvastada, ära tunda ja välja võtta. See kehtib eelkõige tehisintellektimudelite kohta, mille parameetrid väljendavad treeningandmete vahelisi statistilisi seoseid ja kust võib olla võimalik saada täpseid või ebatäpseid (statistiliselt tuletatud) isikuandmeid kas otse mudelis sisalduvate andmete vahelistest seostest või mudelist päringuid tehes.
38. Kuna tehisintellektimudelid ei sisalda tavaliselt kirjeid, mis võivad olla otseselt isoleeritud või seotud, vaid pigem parameetreid, mis esindavad tõenäosuslikke seoseid mudelis sisalduvate andmete vahel,

---

Does it Mean for a Language Model to Preserve Privacy?, 2022, ACM Digital Library, FAccT '22, 20.6.2022, Soul, Korea Vabariik, kättesaadav aadressil: <https://dl.acm.org/doi/abs/10.1145/3531146.3534642>; iii) Vassilev, A., Oprea, A., Fordyce, A., Anderson, H., „Adversarial Machine Learning A Taxonomy and Terminology of Attacks and Mitigations“, jaanuar 2024, National Institute of Standards and Technology, kättesaadav aadressil: <https://nvlpubs.nist.gov/nistpubs/ai/NIST.AI.100-2e2023.pdf>; iv) Carlini, N., Tramèr, F., Wallace, E., Jagielski, M., Herbert-Voss, A., Lee, K., Roberts, A., Brown, T., Song, D., Erlingsson, U., Oprea, A., Raffel, C., „Extracting Training Data from Large Language Models“, arXiv:2012.07805v2 [cs.CR] 15.6.2021, kättesaadav aadressil: <https://arxiv.org/pdf/2012.07805>; v) Fredrikson, M., Jha, S., Ristenpart, T., „Model Inversion Attacks that Exploit Confidence Information and Basic Countermeasures“, ACM Digital Library, 12.10.2015, kättesaadav aadressil: <https://dl.acm.org/doi/abs/10.1145/2810103.2813677>; vi) Zhang, Y., Jia, R., Pei, H., Wang, W., Li, B., Song, D., „The Secret Revealer: Generative Model-Inversion Attacks Against Deep Neural Networks“, arXiv:1911.07135v2 [cs.LG] 18.4.2020, kättesaadav aadressil: <https://arxiv.org/pdf/1911.07135>.

²⁵ Generatiivsel tehisintellektil põhineva tehisintellektisüsteemi puhul vastab taas esile toomine (regurgitatsioon) olukorrale, kus väljundid on otseselt seotud treeningandmetega.

²⁶ „Mis asjaoludel võib see nii olla?“

²⁷ „Kui see nii on, siis kuidas saab tõendada, et on võetud meetmeid, et tagada, et tehisintellektimudel ei töötleks isikuandmeid?“

võib realistlikes stsenaariumides olla võimalik mudelist järeldada²⁸ teavet, näiteks liikmelisust. Selleks, et JVA saaks nõustuda vastutava töötlejaga, et asjaomast tehisintellektimudelit võib pidada anonüümseks, peaks ta kontrollima vähemalt seda, kas on piisavalt tõendeid, et mõistliku tõenäosusega kasutatavate vahenditega: i) ei saa treeningandmetega seotud isikuandmeid mudelist välja võtta²⁹ ja ii) et mudelis päringute tegemisel saadud mis tahes väljund ei ole seotud andmesubjektidega, kelle isikuandmetega mudelit trenniti.

39. Nende tingimuste täitmise hindamisel peaksid JVAd võtma arvesse kolme elementi.
40. Esiteks peaksid JVAd kaaluma elemente, mis on esitatud artikli 29 tööühma viimastes arvamustes ja/või EAKNi vastavates suunistes. Seoses anonüümimisega käesoleva arvamuse kuupäeval peaksid JVAd arvestama elemente, mis sisalduvad artikli 29 tööühma arvamuses 05/2014 anonüümimisviiside kohta (edaspidi „**artikli 29 tööühma arvamus 05/2014**“), milles märgitakse, et kui väidetavalt anonüümsest andmestikust ei ole võimalik teavet välja võtta, seostada ja tuletada, võib andmeid pidada anonüümseks³⁰. Samuti on selles märgitud, et „*kui ettepanek ei vasta ühele kriteeriumile, tuleks põhjalikult hinnata tuvastamisriski*“³¹. **Arvestades eespool nimetatud väljavõtmise ja järelduste tegemise tõenäosust, leiab EAKN, et tehisintellektimudelid vajavad suure tõenäosusega selliste tuvastamisriskide põhjalikku hindamist.**

---

²⁸ (i) Carlini, N., Chien, S., Nasr, M., Song, S., Terzis, A., Tramer, F., „*Membership Inference Attacks From First Principles*“, arXiv:2112.03570, kättesaadav aadressil: <https://arxiv.org/abs/2112.03570>;

(ii) Crețu, A.M., Guépin, F., ja De Montjoye, Y.A., „*Correlation inference attacks against machine learning models*“. Sci. Adv.10, ead9260(2024). DOI:10.1126/sciadv.adj9260, kättesaadav aadressil: <https://www.science.org/doi/10.1126/sciadv.adj9260>;

(iii) Dana, L., Pydi, M.S., Chevalere, Y., „*Memorization in Attention-only Transformers*“ arXiv:2411.10115v1 [cs.AI], 15.11.2024, kättesaadav aadressil: <https://arxiv.org/abs/2411.10115>;

(iv) Gehrke, M., Liebenow, J., Mohammadi, E. & Braun, T. et al. „*Lifting in Support of Privacy-Preserving Probabilistic Inference*“. Kunstl Intell, 13.6.2024, kättesaadav aadressil: <https://doi.org/10.1007/s13218-024-00851-y>;

(v) Hu, H., „*Membership Inference Attacks and Defenses on Machine Learning Models Literature*“, kättesaadav aadressil: <https://github.com/HongshengHu/membership-inference-machine-learning-literature>;

(vi) Nasr, M., Carlini, N., Hayase, J., Jagielski, M., Cooper, A.F., Ippolito, D., Choquette-Choo, C.A., Wallace, E., Tramèr, F., ja Lee, K., „*Scalable Extraction of Training Data from (Production) Language Models*“, arXiv:2311.17035, 28.11.2023, kättesaadav aadressil: <https://arxiv.org/abs/2311.17035>;

(vii) Shokri, R., Stronati, M., Song, C., Shmatikov, V., „*Membership Inference Attacks against Machine Learning Models*“, arXiv:1610.05820v2 [cs.CR], 31.3.2017, kättesaadav aadressil: <https://arxiv.org/abs/1610.05820>;

(viii) Staab, R., Vero, M., Balunović, M., Vechev, M., 2024, „*Beyond Memorization: Violating Privacy Via Inference with Large Language Models*“, arXiv:2310.07298v2, 6.5.2024, kättesaadav aadressil: <https://arxiv.org/abs/2310.07298>;

(ix) Wu, F., Cui, L., Yao, S., Yu, S., „*Inference Attacks in Machine Learning as a Service: A Taxonomy, Review, and Promising Directions*“, arXiv:2406.02027v1 [cs.LG], 27.6.2024, kättesaadav aadressil: <https://arxiv.org/abs/2406.02027v1>;

(x) Zhang, J., Das, D., Kamath, G., Tramèr, F., „*Membership Inference Attacks Cannot Prove that a Model Was Trained On Your Data*“, arXiv:2409.19798v1, [cs.LG], 29.9.2024, kättesaadav aadressil: <https://arxiv.org/abs/2409.19798>;

(xi) Zhou, Z., Xiang, J., Chen, C. ja Su, S., „*Quantifying and Analyzing Entity-Level Memorization in Large Language Models*“, arXiv:2308.15727v2 [cs.CL], 5.11.2023, kättesaadav aadressil: <https://arxiv.org/abs/2308.15727>.

²⁹ Väljavõtmise hõlmab eelkõige juhtumit, kus isikuandmeid tuletatakse tehisintellektimudelist endast, kasutades päringuliideseid vähe või üldse mitte.

³⁰ Artikli 29 tööühma arvamus 05/2014, lk 24.

³¹ Artikli 29 tööühma arvamus 05/2014, lk 24.

41. Teiseks tuleks hindamisel võtta arvesse „*kõiki vahendeid*“, mida vastutav töötleja või keegi muu „*mõistliku tõenäosusega kasutab*“ üksikisikute tuvastamiseks³², ning nende vahendite kindlaksmääramine peaks põhinema IKÜM põhjenduses 26 selgitatud objektiivsetel teguritel, mis võivad hõlmata järgmist:
- treeningandmete enda, tehisintellektimudeli ja treeningprotsessi omadused³³;
  - kontekst, milles tehisintellektimudelit rakendatakse ja/või töödeldakse³⁴;
  - lisateave, mis võimaldaks tuvastamist ja võib olla antud isikule kättesaadav;
  - maksumus ja ajakulu, mida isikul oleks vaja sellise lisateabe hankimiseks (juhul kui see ei ole talle juba kättesaadav)³⁵; ja
  - töötlemise ajal olemasolev tehnoloogia, samuti tehnoloogia areng³⁶.
42. Kolmandaks peaksid JVA-d kaaluma, kas vastutavad töötlejad on hinnanud vastutava töötleja ja eri liiki „*muude isikute*“, sealhulgas tehisintellektimudelile tahtmatult juurdepääsu omavate kolmandate isikute poolse tuvastamise riski, arvestades ka seda, kas neid isikuid võib põhjendatult pidada võimeliseks saada kõnealustele andmetele juurdepääs või neid töödelda.
43. **Kokkuvõttes leiab EAKN, et selleks, et tehisintellektimudelit saaks pidada mõistliku tõenäosusega kättesaadavaid vahendeid kasutades anonüümseks, peaks nii i) võimalikkus (sh tõenäosus), et mudeli treenimiseks kasutatud isikuandmeid saaks sellest otse välja võtta, kui ka ii) võimalikkus saada tahtlikult või tahtmatult selliseid isikuandmeid päringutest olema ebatõenäoline³⁷ iga andmesubjekti jaoks. JVA-d peaksid vaikumisi arvestama, et tehisintellektimudelitel puhul on tõenäoliselt vaja põhjalikult hinnata tuvastamise tõenäosust, et teha järeldus nende võimaliku anonüümisuse kohta. Seda tõenäosust tuleks hinnata, võttes arvesse „*kõiki vahendeid*“, mida vastutav töötleja või keegi muu „*mõistliku tõenäolisusega kasutab*“, ning kaaluda tuleks ka mudeli tahtmatut (taas)kasutamist või avalikustamist.**

3.2.2 Elemendid tuvastamise jääktõenäosuse hindamiseks

44. Kuigi nii arenduse kui ka kasutuselevõtu etapis saab võtta meetmeid, et vähendada tehisintellektimudelist isikuandmete saamise tõenäosust, tuleks tehisintellektimudeli anonüümisuse hindamisel kaaluda ka otsest juurdepääsu mudelile.
45. Lisaks peaksid JVA-d juhtumipõhiselt hindama, kas meetmed, mida vastutav töötleja on võtnud, et tagada ja tõendada, et tehisintellektimudel on anonüümne, on asjakohased ja tõhusad.
46. Eelkõige võib erineda JVA järeldus, kui ta hindab avalikult kättesaadavat tehisintellektimudelit, mis on kättesaadav teadmata arvule inimestele, kellel on tundmatu hulk meetodeid isikuandmetest väljavõtete tegemiseks, ja ainult töötajatele kättesaadavat asutusesisest tehisintellektimudelit. Kuigi mõlemal juhul peaksid JVA-d kontrollima, kas vastutavad töötlejad on täitnud oma vastutuskohustust

³² Euroopa Liidu Kohtu 19. oktoobri 2016. aasta otsus kohtuasjas C-582/14, *Breyer vs. Bundesrepublik Deutschland* (ECLI:EU:C:2016:779), punkt 43.

³³ See hõlmab selliseid omadusi nagu treeningandmetes sisalduvate kirjete ainulaadsus, teabe täpsus, koondamine, randomiseerimine ja eelkõige, kuidas need tegurid mõjutavad haavatavust tuvastamise suhtes.

³⁴ See hõlmab kontekstuaalseid elemente, nt juurdepääsu piiramine ainult mõne isikuga ja õiguslikud tagatised.

³⁵ Euroopa Liidu Kohtu 7. märtsi 2024. aasta otsus kohtuasjas C-479/22 P, *OC vs. Euroopa Komisjon* (ECLI:EU:C:2024:215), punkt 50.

³⁶ Euroopa Liidu Kohtu 7. märtsi 2024. aasta otsus kohtuasjas C-479/22 P, *OC vs. Euroopa Komisjon* (ECLI:EU:C:2024:215), punkt 50.

³⁷ Euroopa Liidu Kohtu 19. oktoobri 2016. aasta otsus kohtuasjas C-582/14, *Breyer vs. Bundesrepublik Deutschland* (ECLI:EU:C:2016:779), punkt 46, ja Euroopa Liidu Kohtu 7. märtsi 2024. aasta otsus kohtuasjas C-479/22 P, *OC vs. Euroopa Komisjon* (ECLI:EU:C:2024:215), punkt 51.

vastavalt IKÜM artikli 5 lõikele 2 ja artiklile 24, võivad vahendid, mida muud isikud „mõistliku tõenäolisusega kasutavad“, mõjutada võimalike kaalutavate stsenaariumide ulatust ja laadi. Seepärast võivad JVAd sõltuvalt mudeli arendamise ja kasutuselevõtu kontekstist kaaluda erinevaid testimise ja rünnete vastupanu tasemeid.

47. Sellega seoses esitab EAKN allpool mittekohustusliku ja mitteammendava loetelu võimalikest elementidest, mida JVAd võivad vastutava töötleja anonüümsuse väite hindamisel arvesse võtta. Kasutada võib ka muid meetodeid, kui need pakuvad samaväärset kaitsetaset, võttes eelkõige arvesse tehnika arengut.
48. Allpool loetletud elementide olemasolu või puudumine ei ole tehisintellektimudeli anonüümsuse hindamise lõplik kriteerium.

3.2.2.1 Tehisintellektimudeli kavandamine

49. Seoses tehisintellektimudeli kavandamisega peaksid JVAd hindama vastutavate töötlejate lähenemisviise arendusetapis. Sellega seoses tuleks kaaluda (allpool määratletud) nelja peamise valdkonna kohaldamist ja tõhusust.

Allikate valimine

50. Esimene valdkond mida hinnata hõlmab tehisintellektimudeli treenimiseks kasutatavate allikate valiku uurimist. See hõlmab JVAd hinnangut isikuandmete kogumise vältimiseks või piiramiseks võetud meetmete kohta, sealhulgas i) valikukriteeriumide asjakohasust; ii) valitud allikate asjakohasust ja piisavust kavandatud eesmärgi (eesmärkide) seisukohast ning iii) kas sobimatud allikad on välja jäetud.

Andmete säilitamine ja võimalikult väheste andmete kogumine

51. Teine valdkond mida hinnata on seotud andmete treenimisetapiks ettevalmistamisega. JVAd peaksid eelkõige uurima järgmist: (i) kas on kaalutud anonüümitud ja/või pseudonüümitud isikuandmete kasutamist; ja ii) kui otsustati selliseid meetmeid mitte kasutada, siis selle otsuse põhjendused, võttes arvesse kavandatud eesmärki; iii) võimalikult väheste andmete kogumise strateegiad ja meetodid, mida kasutati treeningprotsessis isikuandmete koguse piiramiseks; ja iv) kõik enne mudeli treenimist rakendatud andmefiltreerimisprotsessid, et eemaldada ebaolulised isikuandmed.

Treenimisega seotud meetodilised valikud

52. Kolmas valdkond mida hinnata on seotud usaldusväärsete meetodite valikuga tehisintellektimudeli arendamiseks. JVAd peaksid hindama meetodilisi valikuid, mis aitaksid oluliselt vähendada või kõrvaldada tuvastatavuse riski, sealhulgas: (i) kas meetodikas kasutatakse regulariseerimismeetodeid, et parendada mudeli üldistamist ja vähendada ülesobitust, ja, mis olulisim, ii) kas vastutav töötleja rakendas asjakohaseid ja tõhusaid privaatsuse kaitsemeetodeid (nt diferentsiaalprivaatsus).

Mudeli väljunditega seotud meetmed

53. Viimane valdkond mida hinnata puudutab tehisintellektimudelisse integreeritud meetodeid või meetmeid, mis ei pruugi mõjutada riski, et igaüks, kellel on mudelile otsene juurdepääs, saab teha isikuandmetest otse väljavõtteid, kuid võivad vähendada tõenäosust, et päringutest saadakse treeningandmetega seotud isikuandmeid.

3.2.2.2 Tehisintellektimudeli analüüs

54. Selleks, et JVAd saaksid hinnata kavandatud tehisintellektimudeli usaldusväärset anonüümsuse seisukohalt, tuleb kõigepealt tagada, et mudel oleks arendatud kavakohaselt ja et selle suhtes kohaldataks tõhusat tehnilist juhtimist. JVAd peaksid hindama, kas vastutavad töötlejad on teinud dokumendipõhiseid auditeid (sise- või välisauditeid), mis hõlmavad valitud meetmete ja nende mõju hindamist tuvastamise tõenäosuse vähendamisel. See võib hõlmata nii koodikontrolliaruannete

analüüsi kui ka teoreetilist analüüsi, milles dokumenteeritakse asjaomase mudeliga seotud taastuvastamise tõenäosuse vähendamiseks valitud meetmete asjakohasust.

3.2.2.3 Tehisintellektimudelite testimine ja vastupidavus rünnete

55. Lõpuks peaksid JVAd võtma arvesse vastutava töötleja poolt mudeliga tehtud testide ulatust, sagedust, arvu ja kvaliteeti. Eelkõige peaksid JVAd arvestama, et edukas testimine, mis hõlmab üldiselt teadaolevaid tiptasemel ründeid, saab üksnes tõendada vastupidavust nendele rünnete. Selle arvamuse esitamise kuupäeval võiks see muu hulgas hõlmata liigendatud testimist järgmiste vastu: i) atribuudi- ja kuulusluure; ii) väljaimbumine; iii) treeningandmete taas esile toomine (regurgitatsioon); iv) pöördmodelleerimine või v) rekonstrueerimisrünne.

3.2.2.4 Dokumentatsioon

56. IKÜM artiklites 5, 24, 25 ja 30 ning juhul, kui andmesubjektide õigusi ja vabadusi ähvardab tõenäoliselt suur oht, ka IKÜM artiklis 35 nõutakse, et vastutavad töötlejad dokumenteeriks oma töötlemistoimingud nõuetekohaselt. See kehtib ka mis tahes töötlemise kohta, mis hõlmab tehisintellektimudeli treenimist, isegi kui töötlemise eesmärk on anonüümimine. JVAd peaksid kaaluma sellise dokumentatsiooni ja vastutavate töötlejate teostava töötlemisega kaasnevate riskide korrapärasest hindamist, sest need on olulised tõendid, et isikuandmeid ei töödelda.
57. **EAKN on seisukohal, et JVAd peaksid dokumentatsiooni arvesse võtma alati, kui on vaja hinnata konkreetse tehisintellektimudeliga seotud anonüümsuse väidet. EAKN märgib, et kui JVA ei suuda pärast anonüümsuse väite hindamist, sealhulgas dokumentide põhjal, kinnitada, et tehisintellektimudeli anonüümimiseks on võetud tõhusaid meetmeid, võib JVA järeldada, et vastutav töötleja ei ole täitnud oma aruandekohustust vastavalt IKÜM artikli 5 lõikele 2. Seega tuleks arvestada ka vastavust muudele IKÜMi sätetele.**
58. Ideaaljuhul peaksid JVAd kontrollima, kas vastutava töötleja dokumentatsioon sisaldab järgmist:
- kogu andmekaitsealaste mõjuhinnangutega seotud teave, sh hinnangud ja otsused, mille põhjal leiti, et andmekaitsealane mõjuhinnang ei ole vajalik;
  - andmekaitseametniku antud nõuanded või tagasiside (kui andmekaitseametnik on määratud või oleks pidanud olema määratud);
  - teave tehniliste ja organisatsiooniliste meetmete kohta, mis võeti tehisintellektimudeli kavandamisel, et vähendada tuvastamise tõenäosust, sh ohumudel ja riskianalüüsid, millel meetmed põhinevad; see peaks hõlmama konkreetseid meetmeid iga treeningandmestiku allika kohta, sh asjakohaste allikate URLid ja võetud (või kolmandatest isikutest andmestiku pakkujate juba võetud) meetmete kirjeldused;
  - mudeli elutsükli kõigis etappides võetud tehnilised ja korralduslikud meetmed, mis kas soodustasid või kontrollisid isikuandmete puudumist mudelis;
  - dokumendid, mis tõendavad tehisintellektimudeli teoreetilist vastupidavust taastuvastamise tehnikatele ja kontrollide, mille eesmärk on piirata või hinnata põhirünnete (regurgitatsioon, kuulusluure, väljaimbumine jne) edukust ja mõju; nende meetmete hulka võivad kuuluda eelkõige: (i) treeningandmete koguse ja mudeli parameetrite arvu suhe, sh mudelile avalduva mõju analüüs³⁸; ii) mõõdikud taastuvastamise tõenäosuse kohta olemasoleva tehnoloogia

---

³⁸ Ricciato, F., „A Cautionary Reflection on (Pseudo-)Synthetic Data from Deep Learning on Personal Data“, konverents „Privacy in Statistical Databases“ (PSD 2024), Antibes, Prantsusmaa, september 2024, slaidid on

taseme juures; iii) aruanded, kuidas mudelit on testitud (kes, millal, kuidas ja mis ulatuses) ja iv) testide tulemused;

- f. mudelit kasutava(te)le vastutava(te)le töötleja(te)le ja/või andmesubjektidele esitatud dokumendid, eelkõige need, mis on seotud tuvastamise tõenäosuse vähendamiseks võetud meetmete ja võimalike jääkriskidega.

3.3 Õigustatud huvi asjakohasusest isikuandmete töötlemise õigusliku alusena tehisintellektimudelite arendamise ja kasutuselevõtu kontekstis

59. Taotluse 2. ja 3. küsimusele vastamiseks esitab EAKN kõigepealt üldised märkused teatud oluliste aspektide kohta, mida JVAd peaksid töötlemise õiguslikust alusest olenemata arvesse võtma, kui nad hindavad, kuidas vastutavad töötlejad saavad tõendada vastavust IKÜMile tehisintellektimudelite kontekstis. EAKN, tuginedes suunistele 1/2024 isikuandmete töötlemise kohta IKÜM artikli 6 lõike 1 punkti f alusel³⁹, kaalub seejärel tehisintellektimudelite arendamise ja kasutuselevõtu kontekstis õigustatud huvi kolmesammulist hindamist.

3.3.1 Üldised märkused

60. EAKN tuletab meelde, et IKÜM ei kehtestata hierarhiat IKÜM artikli 6 lõikes 1 sätestatud erinevate õiguslike aluste vahel⁴⁰.
61. IKÜM artiklis 5 on sätestatud isikuandmete töötlemise põhimõtted. EAKN toob välja põhimõtted, mis on käesoleva arvamuse jaoks olulised ja mida JVAd peaksid konkreetsete tehisintellektimudelite hindamisel vähemalt arvesse võtma, samuti kõige asjakohasemad nõuded muudest IKÜMi sätetest, arvestades arvamuse kohaldamisala.
62. **Vastutuse põhimõte** (IKÜM artikli 5 lõige 2) – See põhimõte näeb ette, et vastutav töötleja vastutab IKÜMi järgimise eest ja on võimeline seda tõendama. Sellega seoses tuleks enne töötlemise algust hinnata tehisintellektimudeli arendamise või kasutuselevõtu kontekstis isikuandmeid töötlevate poolte rolle ja kohustusi, et määratleda vastutavate töötlejate või kaasvastutavate töötlejate ja (võimalike) volitatud töötlejate kohustused algusest peale.
63. **Seaduslikkuse, õigluse ja läbipaistvuse põhimõtted** (IKÜM artikli 5 lõike 1 punkt a) – Isikuandmete töötlemise seaduslikkuse hindamisel tehisintellektimudelite kontekstis IKÜM artikli 6 lõike 1 alusel, peab EAKN otstarbekaks eristada isikuandmete töötlemise eri etappe⁴¹. Õigluse põhimõte, mis on tihedalt seotud läbipaistvuse põhimõttega, nõuab, et isikuandmeid ei töödeldaks ebaseaduslike meetodite või pettuse abil või viisil, mis on „*andmesubjektile põhjendamatult kahjulik, ebaseaduslikult diskrimineeriv, ootamatu või eksitav*“⁴². Arvestades asjaomaste tehnoloogiate keerukust, tuleks teave isikuandmete töötlemise kohta tehisintellektimudelites esitada kättesaadaval, arusaadaval ja

---

aadressil: https://cros.ec.europa.eu/system/files/2024-10/20240926_PSD2024_Ricciato_v6_1.pdf ja Belkin, M., Hsu, D., Ma, S. & Mandal, S. (2019), „*Reconciling modern machine-learning practice and the classic bias-variance trade-off*“, National Academy of Sciences toimetised, 24.7.2019, 116(32) 15849-15854, avaldatud aadressil: <https://www.pnas.org/doi/10.1073/pnas.1903070116>

³⁹Vt EAKNi suunised 1/2024 isikuandmete töötlemise kohta IKÜM artikli 6 lõike 1 punkti f alusel, versioon 1.0, vastu võetud 8.10.2024.

⁴⁰ *Ibid*, punkt 1.

⁴¹ EAKNi aruanne ChatGPT rakkerühma töö kohta, vastu võetud 23.5.2024, punkt 14.

⁴² EAKNi aruanne ChatGPT rakkerühma töö kohta, vastu võetud 23.5.2024, punkt 23; EAKNi suunised 4/2019 artikli 25 kohase lõimitud ja vaikimisi andmekaitse kohta, versioon 2.0, vastu võetud 20.10.2020, punkt 69; artikli 29 tööühma suunised määruse 2016/679 kohase läbipaistvuse kohta, läbi vaadatud ja vastu võetud 11.4.2018, heaks kiidetud EAKNi poolt 25.5.2018, punkt 2.

kasutajasõbralikul viisil⁴³. Isikuandmete töötlemise läbipaistvus hõlmab eelkõige IKÜM artiklites 12–14 sätestatud teavitamiskohustuste täitmist⁴⁴, mis nõuavad ka automatiseeritud otsustusprotsessi, sealhulgas profiilialalüüsi korral sisulise teabe esitamist asjaomase loogika kohta, samuti töötlemise olulisuse ja kavandatud tagajärgede kohta andmesubjekti jaoks⁴⁵. Kuivõrd tehisintellektimudelite arendusetapid võivad hõlmata suurt mahtu andmete kogumist avalikult kättesaadavatest allikatest (nt veebikoorimise teel), peab IKÜM artikli 14 lõike 5 punktis b sätestatud erandile tuginemine rangelt piirnema juhtudega, mil selle sätte nõuded on täielikult täidetud⁴⁶.

64. **Eesmärgi piirang ja võimalikult väheste andmete kogumise põhimõtted** (IKÜM artikli 5 lõike 1 punktid b ja c) – Kooskõlas võimalikult väheste andmete kogumise põhimõttega nõuavad tehisintellektimudelite arendamine ja kasutuselevõtt, et isikuandmed oleksid eesmärgi seisukohast asjakohased, olulised ja vajalikud. See võib hõlmata isikuandmete töötlemist, et vältida võimalike kallutatuste ja vigade ohtu, kui see on eesmärgi raames selgelt ja konkreetselt määratletud ning isikuandmed on selle eesmärgi saavutamiseks vajalikud (nt seda ei saa tõhusalt saavutada muude andmete, sealhulgas sünteetiliste või anonüümsete andmete töötlemisega)⁴⁷. Artikli 29 tööühm on juba rõhutanud, et „*kogumise eesmärk peab olema selgelt ja konkreetselt kindlaks määratud [...]*“⁴⁸. Kui hinnatakse, kas taotletav eesmärk on õiguspärane, konkreetne ja selge ning kas töötlemine on kooskõlas võimalikult väheste andmete kogumise põhimõttega, tuleb kõigepealt kindlaks teha, mis töötlemistoiminguga on tegemist. Eelkõige võivad arenduse või kasutuselevõtu etappide käigus toimuda samad või erinevad töötlemistoiminguid, milles võivad osaleda erinevad vastutavad töötlejad või kaasvastutavad töötlejad. Mõnel juhul on võimalik juba varajases arendusetapis kindlaks määrata eesmärk, mida tehisintellektimudeli kasutuselevõttuga taotletakse. Isegi kui see nii ei ole, peaks vähemalt mõni kasutuselevõtu kontekst olema selles etapis selge ja seega tuleks kaaluda, kuidas see kontekst toetab arenduse eesmärki. Töötlemise eesmärgi läbivaatamisel konkreetses arenguetapis peaksid JVA-d eeldama, et vastutavad töötlejad pakuvad teatavat üksikasjalikkust ja selgitust, kuidas need üksikasjad annavad teavet töötlemise eesmärgi kohta. See võib hõlmata näiteks teavet arendatava tehisintellektimudeli tüübi, selle eeldatavate funktsioonide ja muu asjakohase konteksti kohta, mis on selles etapis juba teada. Kasutuselevõtu kontekst võib hõlmata ka näiteks seda, kas mudelit arendatakse asutusesiseseks kasutuseks, kas vastutav töötleja kavatab mudeli pärast valmimist müüa või levitada seda kolmandatele isikutele, sh kas mudel on ette nähtud kasutamiseks peamiselt teadusuuringute või ärilisel eesmärgil.
65. **Andmesubjekti õigused** (IKÜM III peatükk) – Ehkki JVA-d peavad tagama, et vastutavad töötlejad austaksid tehisintellektimudelite arendamise ja kasutuselevõtu kontekstis kõiki andmesubjektide

---

⁴³ Artikli 29 tööühma suunised määruse 2016/679 kohase läbipaistvuse kohta, läbi vaadatud ja vastu võetud 11.4.2018, heaks kiidetud EAKNi poolt 25.5.2018, punkt 5.

⁴⁴ Vt ka IKÜM põhjendus 39, milles on sätestatud: „*Füüsilisi isikuid puudutavate isikuandmete kogumine, kasutamine, lugemine või muu töötlemine ja nende andmete töötlemise ulatus praegu või tulevikus peaks olema nende jaoks läbipaistev.[...]*“.

⁴⁵ IKÜM artikli 13 lõike 2 punkt f ja artikli 14 lõike 2 punkt g.

⁴⁶ EAKNi aruanne ChatGPT rakkerühma töö kohta, vastu võetud 23.5.2024, punkt 27.

⁴⁷ Tehisintellektimääruse artikli 10 lõikes 5 on sätestatud ka erieeskirjad isikuandmete eriliikide töötlemiseks seoses suure riskiga tehisintellektisüsteemidega, et tagada kallutatuse tuvastamine ja korrigeerimine.

⁴⁸ Artikli 29 tööühma arvamus 03/2013 eesmärgi piirangu kohta (WP203), lk 15–16.

õigusi, tuleb EAKN meelde, et alati, kui vastutav töötleja tugineb õigusliku alusena õigustatud huvile, kohaldatakse IKÜM artikli 21 kohast vastuväidete esitamise õigust ja see tuleks tagada⁴⁹.

3.3.2 Kaalutlused õigustatud huvi kolmesammulise hindamise kohta tehisintellektimudelite arendamise ja kasutuselevõtu kontekstis

66. Et teha kindlaks, kas konkreetne isikuandmete töötlemine põhineb IKÜM artikli 6 lõike 1 punktil f, peaksid JVAd kontrollima, kas vastutavad töötlejad on hoolikalt hinnanud ja dokumenteerinud, et on täidetud järgmised kolm kumulatiivset tingimust: (i) vastutava töötleja või kolmanda isiku õigustatud huvi taotlemine; ii) töötlemine on vajalik õigustatud huvi taotlemiseks ja iii) andmesubjektide huvid või põhiõigused ja -vabadused ei kaalu üles õigustatud huvi⁵⁰.

3.3.2.1 Esimene samm – vastutava töötleja või kolmanda isiku õigustatud huvi taotlemine

67. Huvi on laiem kasu või hüve, mida vastutav töötleja või kolmas isik võib saada konkreetsest töötlemistoimingust⁵¹. Kuigi IKÜM ja Euroopa Liidu Kohus tunnistasid mitmeid huvisid õigustatuna⁵², peaks konkreetse huvi õigustatuse hindamine olema juhtumipõhise analüüsi tulemus.
68. Nagu EAKN on meelde tuletanud oma suunistes õigustatud huvi kohta⁵³, võib huvi pidada õigustatuks, kui on täidetud järgmised kolm kumulatiivset kriteeriumi:
- huvi on seaduslik⁵⁴;
  - huvi on selgelt ja täpselt sõnastatud ning
  - huvi on reaalne ja tegelik, mitte spekulatiivne.

---

⁴⁹ Vastavalt IKÜM artiklile 21, kui andmesubjekt esitab oma konkreetse olukorraga seotud põhjustel vastuväite teda puudutavate isikuandmete töötlemisele, ei tohi vastutav töötleja enam isikuandmeid töödelda, v.a juhul, kui vastutav töötleja tõendab, et töödeldakse mõjuval õiguspärasel põhjusel, mis kaalub üles andmesubjekti huvid, õigused ja vabadused, või õigusnõuete koostamise, esitamise või kaitsmise eesmärgil. Seega on kaks aspekti, mida JVAd peavad arvesse võtma – kas vastutav töötleja suudab tõendada selliste ülekaalukate õiguspärase põhjuste olemasolu ja kas vastuväidete esitamise õigust saab kasutada.

⁵⁰ Euroopa Liidu Kohtu 4. juuli 2023. aasta otsus kohtuasjas C-252/21, *Meta vs. Bundeskartellamt* (ECLI:EU:C:2023:537), punkt 106; Euroopa Liidu Kohtu 11. detsembri 2019. aasta otsus kohtuasjas C-708/18, *Asociația de Proprietari bloc M5A-ScaraA* (ECLI:EU:C:2019:1064), punkt 40. Vt ka EAKNi 8. oktoobri 2024. aasta suunistes 1/2024 isikuandmete töötlemise kohta IKÜM artikli 6 lõike 1 punkti f alusel, vastu võetud 8.10.2024, versioon 1.0, punkt 12 ja ff. Nagu neis suunistes on meelde tuletatud, „*peaks hindamine toimuma töötlemise alguses, kaasates andmekaitseametniku (kui ta on määratud), ning vastutav töötleja peaks selle dokumenteerima kooskõlas IKÜM artikli 5 lõikes 2 sätestatud vastutuse põhimõttega*“.

⁵¹ EAKNi suunistes 1/2024 isikuandmete töötlemise kohta IKÜM artikli 6 lõike 1 punkti f alusel, versioon 1.0, vastu võetud 8.10.2024, punkt 14.

⁵² EAKNi suunistes 1/2024 isikuandmete töötlemise kohta IKÜM artikli 6 lõike 1 punkti f alusel, versioon 1.0, vastu võetud 8.10.2024, punkt 16.

⁵³ EAKNi suunistes 1/2024 isikuandmete töötlemise kohta IKÜM artikli 6 lõike 1 punkti f alusel, versioon 1.0, vastu võetud 8.10.2024, punkt 17.

⁵⁴ Euroopa Liidu Kohtu 4. oktoobri 2024. aasta otsus kohtuasjas C-621/22, *Koninklijke Nederlandse Lawn Tennisbond* (ECLI:EU:C:2024:857), punkt 49, kus kohus rõhutas, et õigustatud huvi ei saa olla vastuolus seadusega. Sellega seoses rõhutab EAKN, et konkreetse huvi seaduslikkuse hindamisel tuleks vajadusel arvesse võtta õigusraamistikke. Vt näiteks: Euroopa Parlamendi ja nõukogu 19. oktoobri 2022. aasta määruse (EL) 2022/2065 (mis käsitleb digitaalsete teenuste ühtset turgu ja millega muudetakse direktiivi 2000/31/EÜ (digiteenuste määrus)) artikli 26 lõige 3 ja artikkel 8, mis käsitleb alaealistele suunatud keelatud reklaami; tehisintellektimääruse artikli 5 lõiked 1 ja 2 tehisintellekti keelatud kasutusviiside kohta (manipuleeriv ja alateadvusele suunatud kasutus); intellektuaalomandiõigusi rikkuv töötlemine ja direktiivi (EL) 2019/790 (mis käsitleb autoriõigust ja autoriõigusega kaasnevaid õigusi digitaalsel ühtsel turul) sätteid.

69. Kui õigustatud huvi hindamisel nõutavast kahest ülejäänud sammust ei tulene teisiti, võivad tehisintellektimudelite kontekstis olla õigustatud huvi näited järgmised: (i) vestlusabilise teenuse arendamine kasutajate abistamiseks; ii) tehisintellektisüsteemi arendamine petturliku sisu või käitumise tuvastamiseks; ja iii) ohutu vastuse parandamine infosüsteemis.

3.3.2.2 Teine samm – analüüs, kas töötlemine on vajalik õigustatud huvi taotlemiseks

70. Hindamise teises sammus tehakse kindlaks, kas isikuandmete töötlemine on vajalik taotletava(te) õigustatud huvi(de) saavutamiseks⁵⁵ („vajalikkuse kriteerium“).
71. IKÜM põhjenduses 39 on märgitud, et „*Isikuandmeid tuleks töödelda vaid juhul, kui nende töötlemise eesmärki ei ole mõistlikult võimalik saavutada muude vahendite abil*“. Euroopa Liidu Kohtu ja EAKNi varasemate suuniste kohaselt tuleks töötlemise vajalikkuse tingimust analüüsida andmesubjektide põhiõigusi ja -vabadusi arvesse võttes ning koostoimes IKÜM artikli 5 lõike 1 punktis c sätestatud võimalikult väheste andmete kogumise põhimõttega⁵⁶.
72. Metoodika, millele Euroopa Liidu Kohus viitab, võtab arvesse töötlemise konteksti ning mõju vastutavale töötlejale ja andmesubjektidele. Vajalikkuse hindamisel on seega kaks elementi: i) kas töötlemistoiming võimaldab eesmärgi saavutamist⁵⁷ ja ii) kas selle eesmärgi saavutamiseks ei ole vähem sekkuvat viisi⁵⁸.
73. Näiteks ja olenevalt olukorrast tuleb tehisintellektimudelil sisalduvate isikuandmete kavandatud kogust hinnata vähem sekkuvate alternatiivide kontekstis, mis võivad olla mõistlikult kättesaadavad, et saavutada taotletava õigustatud huvi eesmärk sama tõhusalt. Kui eesmärgi saavutamine on võimalik

⁵⁵EAKNi suunised 1/2024 isikuandmete töötlemise kohta IKÜM artikli 6 lõike 1 punkti f alusel, versioon 1.0, vastu võetud 8.10.2024, punktid 28–30.

⁵⁶ Euroopa Liidu Kohtu 4. juuli 2023. aasta otsus kohtuasjas C-252/21, *Meta vs. Bundeskartellamt* (ECLI:EU:C:2023:537), punktid 108 ja 109, viidates ka Euroopa Liidu Kohtu 11. detsembri 2019. aasta otsusele kohtuasjas C-708/18, *Asociația de Proprietari bloc M5A-Scara A* (ECLI:EU:C:2019:1064), punkt 48; Euroopa Liidu Kohtu 9. novembri 2010. aasta otsus liidetud kohtuasjades C-92/09 ja C-93/09, *Volker und Markus Schecke* (ECLI:EU:C:2010:662), punktid 85 ja 86; Euroopa Liidu Kohtu 22. juuni 2021. aasta otsus kohtuasjas C-439/19, *Latvijas Republikas Saeima* (ECLI:EU:C:2021:504), punktid 98, 109, 110 ja 113. Vt näiteks: EAKNi suunised 3/2019 isikuandmete töötlemise kohta videoseadmetes, versioon 2.0, vastu võetud 29.1.2020, punktid 24–26 ja 73; EAKNi suunised 2/2019 isikuandmete töötlemise kohta IKÜM artikli 6 lõike 1 punkti b alusel seoses andmesubjektidele internetipõhiste teenuste osutamisega, versioon 2.0, vastu võetud 8.20.2019, punktid 23–25; EAKNi arvamus 11/2024 näotuvastuse kasutamise kohta lennureisijate liikumise lihtsustamiseks, versioon 1.1, vastu võetud 23.5.2024, punkt 27.

⁵⁷ Vt Euroopa Liidu Kohtu 16. detsembri 2008. aasta otsus kohtuasjas C-524/06, *Heinz Huber vs. Bundesrepublik Deutschland* (ECLI:EU:C:2008:724), punkt 66. Vt ka kohtujuristi Poiarés Maduro ettepanek samas kohtuasjas C-524/06, *Heinz Huber vs. Bundesrepublik Deutschland* (ECLI:EU:C:2008:194), punkt 16, milles on märgitud: „[...] käesoleval juhul [on] parim kriteerium tõhusus ning selle üle peab otsustama siseriiklik kohus. Siseriiklik kohus peab küsima, kas on olemas teisi andmetöötluse viise, mis võimaldaks immigratsiooniasutustel täita elamisõigusliku staatuse eeskirju. Kui vastus sellele küsimusele on jaatav, tuleks liidu kodanike isikuandmete tsentraliseeritud säilitamine ja töötlemine lugeda ebaseaduslikuks. Alternatiivne süsteem ei pea olema kõige tõhusam ja sobivam, piisab sellest, kui see kohaselt toimib. Teisisõnu, isegi kui keskregister on tõhusam, mugavam või kasutajasõbralikum kui alternatiivsed süsteemid (nagu detsentraliseeritud kohalikud registrid), tuleks viimaseid selgelt eelistada, kui neid saab kasutada liidu kodaniku elamisõigusliku staatuse tõendamiseks“.

⁵⁸ Vt Euroopa Liidu Kohtu 27. septembri 2017. aasta otsus kohtuasjas C-73/16, *Peter Puškár* (ECLI:EU:C:2017:725), punkt 113: „Eelotsusetaotluse esitanud kohus peab samuti kontrollima, kas vaidlusaluse registri koostamine ja sellesse andmesubjektide nimede kandmine on sobivad meetmed nendega taotletud eesmärkide saavutamiseks ning kas nende eesmärkide saavutamiseks ei ole muid, vähem piiravaid meetmeid.“; vt ka nt kohtujurist Rantose ettepanek kohtuasjas C-252/21, *Meta vs. Bundeskartellamt*, ECLI:EU:C:2022:704, punkt 61, milles on märgitud: „[...] Töötlemise ja järgitava huvi vahel peab seega valitsema tihe seos, kui puuduvad alternatiivsed lahendused, mille puhul austataks isikuandmete kaitset rohkem, sest ei piisa sellest, et töötlemine on vastutavale töötlejale lihtsalt kasulik“.

ka tehisintellektimudeli kaudu, mis ei hõlma isikuandmete töötlemist, ei tuleks isikuandmete töötlemist pidada vajalikuks. See on eriti oluline tehisintellektimudelite arendamise jaoks. Vajalikkuse tingimuse täitmise hindamisel peaksid JVA-d pöörama erilist tähelepanu töödeldavate isikuandmete kogusele ja sellele, kas see on proportsionaalne asjaomase õigustatud huvi taotlemisega, arvestades ka võimalikult väheste andmete kogumise põhimõtet.

74. Vajalikkuse hindamisel tuleks arvesse võtta ka isikuandmete kavandatava töötlemise laiemat konteksti. Andmesubjektide põhiõigusi ja -vabadusi vähem riivavate vahendite olemasolu võib erineda sõltuvalt sellest, kas vastutaval töötlejal on andmesubjektidega otsene suhe (esimese osapoole andmed) või mitte (kolmandate isikute andmed). Euroopa Kohus esitas mõned kaalutlused, mida tuleb arvesse võtta, kui analüüsitakse, kas esimese osapoole andmete töötlemine on vajalik õigustatud huvi(de) saavutamiseks (kuigi kohus esitas kaalutlused selliste andmete kolmandatele isikutele avaldamise kontekstis)⁵⁹.
75. Tehniliste kaitsemeetmete rakendamine isikuandmete kaitseks võib samuti aidata vajalikkuse hindamisel. See võib hõlmata näiteks punktis 3.2.2 nimetatud meetmete rakendamist selliselt, et anonüümsust ei saavutata, kuid ikkagi vähendatakse andmesubjektide tuvastamise lihtsust. EAKN märgib, et mõni neist meetmetest, mis ei pea vastama IKÜMile, võib olla täiendav kaitsemeede, nagu on analüüsitud allpool punkti 3.3.2.3 alapunktis „leevendusmeetmed“⁶⁰.

3.3.2.3 Kolmas samm – tasakaalu hindamine

76. Õigustatud huvi hindamise kolmas samm on „**tasakaalustamine**“ (selles dokumendis nimetatakse seda ka „**tasakaalu hindamiseks**“)⁶¹. See samm seisneb erinevate vastandlike õiguste ja huvide⁶², st ühelt poolt andmesubjektide huvide, põhiõiguste ja -vabaduste ning teiselt poolt vastutava töötleja või kolmanda isiku huvide kindlakstegemises ja kirjeldamises. Seejärel tuleks kaaluda juhtumi konkreetseid asjaolusid, et näidata, et õigustatud huvi on kõnealuseks töötlemistegevuseks asjakohane õiguslik alus⁶³.

Andmesubjektide huvid, põhiõigused ja -vabadused

77. IKÜM artikli 6 lõike 1 punktis f on sätestatud, et tasakaalu hindamise kontekstis erinevate komponentide hindamisel peaks vastutav töötleja võtma arvesse andmesubjektide huve, põhiõigusi ja -vabadusi. Kõnealune töötlemine võib mõjutada andmesubjektide huve. Tehisintellektimudeli arendusetapis võivad need hõlmata muu hulgas huvi enesemääramise ja isiklike andmete (nt mudeli arendamiseks kogutud andmete) üle kontrolli säilitamise vastu. Tehisintellektimudeli kasutuselevõtu etapis võivad andmesubjektide huvid hõlmata muu hulgas huvi säilitada kontroll oma isikuandmete üle (nt andmed, mida töödeldakse pärast mudeli kasutuselevõtmist), finantshuve (nt kui andmesubjekt kasutab tehisintellektimudelit tulu teenimiseks või kui muu isik kasutab seda oma kutsetegevuse raames), isiklike huve (nt kui tehisintellektimudelit kasutatakse teatavate teenuste kättesaadavuse parandamiseks) või sotsiaalmajanduslike huve (nt kui tehisintellektimudel võimaldab

---

⁵⁹ Euroopa Liidu Kohtu 4. oktoobri 2024. aasta otsus kohtuasjas C-621/22, *Koninklijke Nederlandse Lawn Tennisbond* (ECLI:EU:C:2024:857), punktid 51-53.

⁶⁰ Vt EAKNi suunised 1/2024 isikuandmete töötlemise kohta IKÜM artikli 6 lõike 1 punkti f alusel, versioon 1.0, vastu võetud 8.10.2024, punkt 57.

⁶¹ Vt EAKNi suunised 1/2024 isikuandmete töötlemise kohta IKÜM artikli 6 lõike 1 punkti f alusel, versioon 1.0, vastu võetud 8.10.2004, punktid 31–60.

⁶² Vt EAKNi suunised 1/2024 isikuandmete töötlemise kohta IKÜM artikli 6 lõike 1 punkti f alusel, versioon 1.0, vastu võetud 8.10.2024, punkt 32.

⁶³ Vt EAKNi suunised 1/2024 isikuandmete töötlemise kohta IKÜM artikli 6 lõike 1 punkti f alusel, versioon 1.0, vastu võetud 8.10.2004, punkt 32, milles viidatakse ka Euroopa Liidu Kohtu 4. juuli 2023. aasta otsusele kohtuasjas C-252/21, *Meta vs. Bundeskartellamt* (ECLI:EU:C:2023:537), punkt 110.

juurdepääsu paremale tervishoiule või hõlbustab mõne põhiõiguse kasutamist (nt juurdepääsu haridusele))⁶⁴.

78. Mida täpsemalt on huvi töötlemise kavandatud eesmärki silmas pidades määratletud, seda paremini võimaldab see selgelt hoomata tegelikku kasu ja riske, mida tuleb tasakaalu hindamisel arvesse võtta.
79. Seoses andmesubjektide põhiõiguste ja -vabadustega võivad tehisintellektimudelite arendamine ja kasutuselevõtt tõsiselt ohustada ELi põhiõiguste hartaga (edaspidi „**ELi harta**“) kaitstud õigusi, sealhulgas õigust era- ja perekonnaelu puutumatusse (ELi harta artikkel 7) ja õigust isikuandmete kaitsele (ELi harta artikkel 8). Need riskid võivad tekkida arendusetapis, näiteks juhul, kui isikuandmeid kogutakse andmesubjektide tahte vastaselt või nende teadmata. Need riskid võivad tekkida ka kasutuselevõtu etapis, näiteks kui isikuandmeid töödeldakse mudeli abil (või selle osana) viisil, mis rikub andmesubjektide õigusi, või kui on võimalik juhuslikult või rünnete kaudu (nt kuuluvusluure, andmete väljavõtmine või pöördmodelleerimine) järeldada, mis isikuandmed sisalduvad treeningandmebaasis. Sellised olukorrad ohustavad nende andmesubjektide eraelu puutumatus, kelle andmed võivad välja ilmuda tehisintellektisüsteemi kasutuselevõtu etapis (nt mainerisk, identiteedivargus või -pettus, andmete laadist olenev turvarisk).
80. Sõltuvalt konkreetsest juhtumist võivad olla ohus ka muud põhiõigused. Näiteks ulatuslik ja valimatu andmete kogumine tehisintellektimudelite arendusetapis võib tekitada andmesubjektidele jälgimise tunde, eriti kui arvestada raskusi avalike andmete veebikoorimise vältimisel. See võib viia üksikisikute enesetsensuurini ja ohustada nende sõnavabadust (ELi harta artikkel 11). Kasutuselevõtu etapis esineb sõnavabadusega seotud riske ka siis, kui tehisintellektimudeleid kasutatakse andmesubjektidelt pärineva sisu avaldamise blokeerimiseks. Lisaks võib tehisintellektimudel, mis soovib haavatavatele isikutele sobimatut sisu, ohustada nende vaimset tervist (ELi harta artikli 3 lõige 1). Muudel juhtudel võib tehisintellektimudelite kasutamine põhjustada negatiivseid tagajärgi ka üksikisiku õigusele tööle asuda (ELi harta artikkel 15), näiteks kui avaldused valitakse eelnevalt välja tehisintellektimudeli abil. Samamoodi võib tehisintellektimudel ohustada õigust mittediskrimineerimisele (ELi harta artikkel 21), kui see diskrimineerib üksikisikuid teatud isikuomaduste (nt kodakondsuse või soo) alusel. Lisaks võib tehisintellektimudelite kasutuselevõtt ohustada ka üksikisikute turvalisust ja ohutust (nt kui tehisintellektimudelit kasutatakse pahatahtlikul eesmärgil), samuti nende füüsilist ja vaimset puutumatus⁶⁵.
81. Tehisintellektimudelite kasutuselevõtt võib mõjutada positiivselt ka teatavaid põhiõigusi, näiteks võib mudel toetada õigust isiku vaimsele puutumatusse (ELi harta artikkel 3), näiteks kui tehisintellektimudelit kasutatakse kahjuliku veebisisu tuvastamiseks, või võib mudel hõlbustada juurdepääsu teatavatele olulistele teenustele või põhiõiguste kasutamist, näiteks juurdepääsu teabele (ELi harta artikkel 11) või haridusele (ELi harta artikkel 14).

Töötlemise mõju andmesubjektidele

82. Tehisintellektimudelite arendamise ja kasutuselevõtu ajal toimuv isikuandmete töötlemine võib mõjutada andmesubjekte erineval viisil, mis võib olla positiivne või negatiivne⁶⁶. Näiteks kui töötlemistoiminguga kaasneb andmesubjektile kasu, võib seda tasakaalu hindamisel arvesse võtta. Kuigi sellise kasu olemasolu võib viia JVA järeldusele, et andmesubjektide huvid, põhiõigused ja -

---

⁶⁴ Vt EAKNi suunised 1/2024 isikuandmete töötlemise kohta IKÜM artikli 6 lõike 1 punkti f alusel, versioon 1.0, vastu võetud 8.10.2024, punkt 38.

⁶⁵ Suunised 1/2024 isikuandmete töötlemise kohta IKÜM artikli 6 lõike 1 punkti f alusel, versioon 1.0, vastu võetud 8.10.2024, punkt 46.

⁶⁶ Vt EAKNi suunised 1/2024 isikuandmete töötlemise kohta IKÜM artikli 6 lõike 1 punkti f alusel, versioon 1.0, vastu võetud 8.10.2024, punkt 39.

vabadused ei kaalu üles vastutava töötleja või kolmanda isiku huve, saab selline järeldus tuleneda ainult juhtumipõhisest analüüsist, milles võetakse arvesse kõiki asjakohaseid tegureid.

83. Töötlemise mõju andmesubjektidele võivad mõjutada i) mudelites töödeldavate andmete laad; ii) töötlemise kontekst ja iii) edasised tagajärjed, mida töötlemine võib kaasa tuua⁶⁷.
84. Seoses **töödeldavate andmete olemusega** tuleks meenutada, et – peale isikuandmete eriliikide ning süüteoasjades süüdimõistvate kohtuotsuste ja süütegudega seotud andmete, mille suhtes kohaldatakse IKÜM artiklite 9 ja 10 alusel täiendavat kaitset – võib mõne muu isikuandmete kategooria töötlemine tuua kaasa olulisi tagajärgi andmesubjektidele. Selles kontekstis tuleks teatud liiki isikuandmete töötlemist, mis paljastab väga privaatse teabe (nt finants- või asukohaandmed) tehisintellektimudeli arendamise ja kasutuselevõtu etapis, pidada andmesubjektidele tõenäoliselt suurt mõju avaldavaks. Kasutuselevõtu etapis võivad sellise töötlemise tagajärjed andmesubjektidele olla näiteks majanduslikud (nt diskrimineerimine tööhõive kontekstis) ja/või mainega seotud (nt laim).
85. Seoses **töötlemise kontekstiga** on kõigepealt vaja tuvastada elemendid, millest võivad tuleneda andmesubjektidele riskid (nt mudeli arendamise viis, mudeli kasutuselevõtu viis ja/või kas isikuandmete kaitseks kasutatavad turvameetmed on piisavad). Mudeli laad ja kavandatavad kasutusviisid mängivad võimalike põhjuste kindlakstegemisel olulist rolli.
86. Samuti on vaja hinnata nende riskide raskusastet andmesubjektide jaoks. Muu hulgas võiks kaaluda, kuidas isikuandmeid töödeldakse (nt kui neid kombineeritakse muude andmestikega), milline on töötlemise ulatus ja töödeldavate isikuandmete kogus⁶⁸ (nt andmete kogumaht, andmemaht andmesubjekti kohta, mõjutatud andmesubjektide arv),⁶⁹ andmesubjekti staatus (nt lapsed või muud haavatavad andmesubjektid) ja nende suhe vastutava töötlejaga (nt kui andmesubjekt on klient). Näiteks võib veebikoorimine arendusetapis avaldada piisavate kaitsemeetmete puudumisel märkimisväärset mõju üksikisikutele kogutud suure andmekoguse, andmesubjektide suure arvu ja isikuandmete valimatu kogumise tõttu.
87. Kui hinnatakse töötlemise mõju andmesubjektidele, tuleks arvesse võtta ka töötlemise võimalikke **täiendavaid tagajärgi**. JVA-d peaksid neid hindama juhtumipõhiselt, võttes arvesse konkreetseid asjaolusid.
88. Sellised tagajärjed võivad muu hulgas hõlmata andmesubjektide põhiõiguste rikkumise ohtu, nagu on kirjeldatud eelmises alajaotises⁷⁰. Riskid võivad olla erineva tõenäosuse ja raskusastmega ning tuleneda isikuandmete töötlemisest, mis võib põhjustada füüsilist, materiaalselt või mittemateriaalselt kahju, eelkõige juhul, kui töötlemine võib põhjustada diskrimineerimist⁷¹.
89. Kui tehisintellektimudeli kasutuselevõtt hõlmab mõlema kategooria andmesubjektide isikuandmete töötlemist (nii i) andmesubjektid, kelle isikuandmed sisalduvad arendusetapis kasutatavas andmestikuks, kui ka ii) andmesubjektid, kelle isikuandmeid töödeldakse kasutuselevõtu etapis),

---

⁶⁷ Vt EAKNi suunised 1/2024 isikuandmete töötlemise kohta IKÜM artikli 6 lõike 1 punkti f alusel, versioon 1.0, vastu võetud 8.10.2024, punkt 32.

⁶⁸ Vt EAKNi suunised 1/2024 isikuandmete töötlemise kohta IKÜM artikli 6 lõike 1 punkti f alusel, versioon 1.0, vastu võetud 8.10.2024, punkt 43.

⁶⁹ Euroopa Liidu Kohtu 4. juuli 2023. aasta otsus kohtuasjas C-252/21, *Meta vs. Bundeskartellamt* (ECLI:EU:C:2023:537), punkt 116.

⁷⁰ Vt eespool alajaotis „Andmesubjektide huvid, põhiõigused ja -vabadused“.

⁷¹ Vt EAKNi suunised 1/2024 isikuandmete töötlemise kohta IKÜM artikli 6 lõike 1 punkti f alusel, vastu võetud 8.10.2024, versioon 1.0. Vt lisanäiteid IKÜM põhjenduses 75.

peaksid JVAd vastutava töötleva tehtud tasakaalu hindamist kontrollides eristama ja arvesse võtma riske, mis mõjutavad iga andmesubjektide kategooria huve, õigusi ja vabadusi.

90. **Viimaseks tuleks töötlemise võimalike täiendavate tagajärgede analüüsimisel võtta arvesse ka nende tagajärgede realiseerumise tõenäosust.** Sellise tõenäosuse hindamisel tuleks võtta arvesse olemasolevaid tehnilisi ja korralduslikke meetmeid ning juhtumi konkreetseid asjaolusid. Näiteks võivad JVAd kaaluda, kas on rakendatud meetmeid tehisintellektimudeli võimaliku väärkasutuse ärahoidmiseks. Tehisintellektimudelite puhul, mida võib kasutada erinevatel eesmärkidel, nt generatiivne tehisintellekt, võib see hõlmata kontrollimeetmeid, millega piiratakse võimalikult palju mudeli kasutamist kahjulikuks tegevuseks, näiteks: süvavõltsingute loomine; vestlusrobotid, mille abil levitatakse väärteavet, õngitsemine ja muud pettused; manipuleerivad tehisintellekt/tehisintellektiabilised (eriti kui need on antropomorfsed või annavad eksitavat teavet).

Andmesubjektide mõistlikud ootused

91. IKÜM põhjenduse 47 kohaselt „[...] iga juhul tuleks õigustatud huvi olemasolu hoolikalt hinnata, sealhulgas seda, kas andmesubjekt võib andmete kogumise ajal ja kontekstis mõistlikkuse piires eeldada, et isikuandmeid võidakse sellel otstarbel töödelda. Andmesubjekti huvid ja põhiõigused võivad olla vastutava töötleva huvidest tähtsamad eelkõige juhul, kui isikuandmeid töödeldakse olukorras, kus andmesubjekt ei ole mõistlik eeldada edasist töötlemist⁷²“.
92. Mõistlikel ootustel on tasakaalu hindamisel põhiroll, eriti seetõttu, et tehisintellektimudelites kasutatav tehnoloogia on keerukas ja andmesubjektidel võib olla raske mõista mudeli erinevaid võimalikke kasutusviise ja nendega seotud andmetöötlust⁷³. Seetõttu võib andmesubjektidele esitatud teavet arvesse võtta, et hinnata, kas andmesubjektid võivad mõistlikult eeldada, et nende isikuandmeid töödeldakse. Kuigi teabe esitamata jätmine võib tingida selle, et andmesubjektid ei eelda teatavat töötlemist, ei piisa ainuüksi IKÜMis sätestatud läbipaistvusnõuete täitmisest, et järeldada, et andmesubjektid võivad mõistlikult eeldada teatavat töötlemist⁷⁴. Lisaks, ainuüksi see, et vastutava töötleva privaatsuspoliitika sisaldab tehisintellektimudeli arendusetapiga seotud teavet, ei tähenda tingimata, et andmesubjektid võivad seda mõistlikult eeldada, vaid JVAd peaksid seda analüüsima juhtumi konkreetsete asjaolude põhjal ja võtma arvesse kõiki asjakohaseid tegureid.
93. Andmesubjektide mõistlike ootuste hindamisel seoses arendusetapis toimuva töötlemisega on oluline viidata õigustatud huvi käsitlevates EAKNi suunistes⁷⁵ nimetatud elementidele. Samuti on käesoleva arvamuse teema raames oluline arvestada isikuandmete töötlemise laiemat konteksti. See võib hõlmata seda, kas isikuandmed olid avalikult kättesaadavad või mitte, andmesubjekti ja vastutava töötleva suhte iseloomu (ja kas nende kahe vahel on seos), teenuse iseloomu, isikuandmete kogumise konteksti, andmete kogumise allikat (nt veebisait või teenus, kust isikuandmeid koguti, ja nende

---

⁷² Vt ka Euroopa Liidu Kohtu 4. juuli 2023. aasta otsus kohtuasjas C-252/21, *Meta vs. Bundeskartellamt* (ECLI:EU:C:2023:537), punkt 112; Euroopa Liidu Kohtu 11. detsembri 2019. aasta otsus kohtuasjas C-708/18, *Asociația de Proprietari bloc M5A-Scara A* (ECLI:EU:C:2019:1064), punkt 58; Euroopa Liidu Kohtu 4. oktoobri 2024. aasta otsus kohtuasjas C-621/22, *Koninklijke Nederlandse Lawn Tennisbond* (ECLI:EU:C:2024:857), punkt 55.

⁷³ Näiteks 4. juuli 2023. aasta otsuses kohtuasjas C-252/21, *Meta vs. Bundeskartellamt* (ECLI:EU:C:2023:537), punkt 123, leidis Euroopa Liidu Kohus, et „toote parendamist“ ei saa põhimõtteliselt välistada õigustatud huvina, aga kohus leidis ka, et näib „siiski kaheldav, kas [...] võib eesmärk parendada toodet - võttes arvesse selle töötlemise ulatust ja olulist mõju kasutajale, nagu ka asjaolu, et kasutaja ei peaks mõistlikult eeldama, et [...] neid andmeid töötleb - kaaluda üles sellise kasutaja huvid ja põhiõigused, seda enam juhul, kui kasutaja on laps“.

⁷⁴ Suunised 1/2024 isikuandmete töötlemise kohta IKÜM artikli 6 lõike 1 punkti f alusel, versioon 1.0, vastu võetud 8.10.2024, punkt 53.

⁷⁵ Suunised 1/2024 isikuandmete töötlemise kohta IKÜM artikli 6 lõike 1 punkti f alusel, versioon 1.0, vastu võetud 8.10.2024, punktid 50–54.

privaatsusseaded), mudeli võimalikke edasisi kasutusviise ja seda, kas andmesubjektid on tegelikult teadlikud, et nende isikuandmed on üldse veebis.

94. Mudeli arendusetapis võivad andmesubjektide mõistlikud ootused erineda sõltuvalt sellest, kas andmesubjektid avalikustavad mudeli arendamiseks töödeldavad andmed või mitte. Lisaks võivad mõistlikud ootused erineda ka sõltuvalt sellest, kas nad esitasid andmed otse vastutavale töötlejale (nt teenuse kasutamise raames) või vastutav töötleja sai need teisest allikast (nt kolmanda isiku kaudu või veebikoorimise teel). Mõistlike ootuste hindamisel tuleks mõlemal juhul arvestada meetmeid, mida on võetud andmesubjektide teavitamiseks töötlemistegevusest.
95. Andmesubjektide mõistlikke ootusi on sama oluline arvestada ka tehisintellektimudeli kasutuselevõtu etapis mudeli konkreetsete funktsioonide kontekstis. Näiteks tehisintellektimudelite puhul, mis suudavad kohanduda vastavalt esitatud sisenditele, võib olla asjakohane kaaluda, kas andmesubjektid olid teadlikud, et nad esitasid isikuandmeid selleks, et tehisintellektimudel saaks kohandada oma vastuseid vastavalt nende vajadustele ja et nad saaksid kohandatud teenuseid. Lisaks võib olla asjakohane kaaluda, kas selline töötlemistegevus mõjutab ainult andmesubjektidele pakutavat teenust (nt sisu personaliseerimine konkreetsele kasutajale) või kasutatakse seda kõikidele klientidele pakutava teenuse muutmiseks (nt mudeli üldine täiustamine). Nagu ka arendusetapis, võib olla oluline kaaluda, kas andmesubjektide ja vastutava töötleja vahel on otsene seos. Selline otsene seos võib näiteks võimaldada vastutaval töötlejal anda andmesubjektidele hõlpsasti teavet töötlemistegevuse ja mudeli kohta, mis võib seejärel mõjutada andmesubjektide mõistlikke ootusi.

Leevendusmeetmed

96. Kui andmesubjektide huvid, õigused ja vabadused tunduvad tähtsamad kui vastutava töötleja või kolmanda isiku õigustatud huvi(d), võib vastutav töötleja kaaluda leevendusmeetmete võtmist, et piirata töötlemise mõju kõnealustele andmesubjektidele. Leevendusmeetmed on kaitsemeetmed, mida tuleks kohandada vastavalt juhtumi asjaoludele ja mis sõltuvad erinevatest teguritest, sealhulgas tehisintellektimudeli kavandatavast kasutusviisist. Nende leevendusmeetmete eesmärk on tagada, et vastutava töötleja või kolmanda isiku huvid ei oleks üles kaalutud, nii et vastutav töötleja saaks tugineda sellele õiguslikule alusele.
97. Nagu on meenutatud EAKNi suunistes õigustatud huvi kohta, ei tohiks leevendusmeetmeid segi ajada meetmetega, mida vastutav töötleja on õiguslikult kohustatud igal juhul võtma, et tagada IKÜMi järgimise, olenemata sellest, kas töötlemine põhineb IKÜM artikli 6 lõike 1 punktil f või mitte⁷⁶. See on eriti oluline seoses meetmetega, mis peavad näiteks järgima IKÜMi põhimõtteid nt võimalikult väheste andmete kogumise põhimõtet.
98. Allpool esitatud meetmete loetelu ei ole täielik ega kohustuslik ning meetmete võtmist tuleks kaaluda juhtumipõhiselt. Kuigi olenevalt asjaoludest võib olla vaja võtta mõni allpool nimetatud meede, et täita IKÜMist tulenevaid konkreetseid kohustusi, võib neid arvesse võtta täiendavate kaitsemeetmetena, kui nad pole kohustuslikud. Lisaks on teatavad allpool nimetatud meetmed seotud valdkondadega, kus toimuvad pidevad muutused ja kiire areng, ning JVAd peaksid neid konkreetse juhtumi uurimisel arvesse võtma.
99. **Tehisintellektimudelite arendusetapis** võib võtta mitmeid meetmeid, et leevendada riske, mis tulenevad nii esimese osapoolte kui ka kolmandate isikute andmete töötlemisest (sealhulgas veebikoorimisega seotud riskide leevendamiseks). Eelöeldu põhjal esitab EAKN mõned näited

---

⁷⁶ Suunistes 1/2024 isikuandmete töötlemise kohta IKÜM artikli 6 lõike 1 punkti f alusel, versioon 1.0, vastu võetud 8.10.2024, punkt 57.

meetmetest, mida saab rakendada tasakaalu hindamise käigus tuvastatud riskide maandamiseks ja mida JVA-d peaksid konkreetsete tehisintellektimudelite hindamisel juhtumipõhiselt arvesse võtma.

100. Tehnilised meetmed

- a. Punktis 3.2.2 nimetatud meetmed, mis sobivad konkreetsete riskide vähendamiseks, kui need meetmed ei põhjusta mudeli anonüümimist ja neid ei nõuta muude IKÜMi kohustuste täitmiseks või vajalikkuse hindamiseks (õigustatud huvi hindamise teine samm).

101. Lisaks eelnimetatule võivad muud asjakohased meetmed hõlmata järgmist:

- b. Pseudonüümimismeetmed: võivad hõlmata näiteks meetmeid, mis takistavad andmete kombineerimist individuaalsete tunnuste alusel. Need meetmed ei pruugi olla sobivad, kui JVA leiab, et vastutav töötaja on tõendanud mõistlikku vajadust koguda erinevaid andmeid konkreetse isiku kohta asjaomase tehisintellektisüsteemi või -mudeli arendamiseks.
- c. Meetmed isikuandmete maskeerimiseks või nende asendamiseks võltsitud isikuandmetega treeningandmestikus (nt nimede ja e-posti aadresside asendamine võltsitud nimede ja e-posti aadressidega). See meede võib olla eriti sobiv, kui andmete tegelik sisu ei ole üldise töötlemise seisukohalt oluline (nt suurte keelemudelite treenimisel).

102. Meetmed, mis hõlbustavad üksikisikute õiguste kasutamist

- a. Mõistliku ajavahemiku jätmise treeningandmestiku kogumise ja kasutamise vahele. See täiendav kaitsemeede võimaldab andmesubjektidel kasutada oma õigusi selle ajavahemiku jooksul, kusjuures mõistlikku ajavahemikku hinnatakse juhtumipõhiselt.
- b. Tingimusteta loobumisklausli ('opt-out') kehtestamine kohe alguses, nt andes andmesubjektidele enne töötlemise algust õigus esitada oma äranägemisel vastuväiteid, et tugevdada üksikisikute kontrolli oma andmete üle, mis läheb kaugemale IKÜM artiklis 21 seatud tingimustest⁷⁷.
- c. Andmesubjektidele antav õigus nõuda andmete kustutamist isegi siis, kui ei kohaldata IKÜM artikli 17 lõikes 1 loetletud konkreetseid aluseid⁷⁸.
- d. Andmesubjektidele antav õigus esitada nõudeid isikuandmete taas esile toomise (regurgitatsiooni) või salvestamise kohta ning nõuete uuesti esitamise asjaolud ja vahendid, võimaldamaks vastutavatel töötajatel kindlaks teha ja hinnata nõuete käsitlemiseks asjakohaseid mudeli mälust teabe kustutamise meetodeid.

103. Läbipaistvusmeetmed. Mõnel juhul võiksid leevendusmeetmed hõlmata meetmeid, mis tagavad suurema läbipaistvuse seoses tehisintellektimudeli arendamisega. Lisaks IKÜMist tulenevate kohustuste täitmisele võib mõni meede aidata vähendada teabe asümmeetriat ja võimaldada andmesubjektidel paremini aru saada arendusetapis toimuvast töötlemisest:

- a. Avaliku ja kergesti juurdepääsetava teabe avaldamine, mis läheb kaugemale IKÜM artiklites 13 või 14 nõutud teabest, näiteks esitades täiendavaid üksikasju teabekogumiskriteeriumide ja kõigi kasutatud andmestike kohta, võttes arvesse erilist kaitset lastele ja haavatavatele isikutele.

---

⁷⁷ *Ibid.*

⁷⁸ *Ibid.*

- b. Andmesubjektide teavitamise alternatiivsed viisid, nt: meediakampaaniad erinevate meediakanalite kaudu andmesubjektide teavitamiseks, teabekampaania e-posti teel, graafilise visualiseerimise kasutamine, korduma kippuvad küsimused, läbipaistvusmärgised ja mudelikaardid, mille süstematiseerimine aitaks liigendada tehisintellektimudelite kohta esitatavat teavet, ning iga-aastased vabatahtlikud läbipaistvusaruanded.
104. **Konkreetsed leevendusmeetmed veebikoorimise kontekstis.** Arvestades erilisi riske mis veebikoorimisega kaasnevad⁷⁹, võiks selles kontekstis määratleda konkreetsed leevendusmeetmed. Vajadusel võivad JVA-d neid lisaks eespool nimetatud leevendusmeetmetele arvesse võtta, kui nad uurivad veebikoorimist kasutavaid vastutavaid töötajaid.
105. Erilised meetmed, kui need ei ole õigustatud huvi hindamise teise sammu jaoks vajalikud, võivad olla kasulikud riski vähendamiseks veebikoorimise kontekstis. Need võivad hõlmata **tehnilisi meetmeid**, nt:
- a. Andmesisu väljajätmine väljaannetest, mis võivad sisaldada isikuandmeid, milles tulenevad riskid konkreetsetele isikutele või inimrühmadele (nt üksikisikud, keda võidakse teabe avalikustamise korral väärkohelda, hukkamõista või kellele võidakse isegi füüsilist kahju tekitada).
- b. Tagamine, et teatavaid andmekategooriaid ei koguta või et teatavad allikad jäetakse andmete kogumisest välja; see võib hõlmata näiteks teatavaid veebisaitide, mis on sisu tundlikkuse tõttu eriti sekkuvad.
- c. Andmete kogumata jätmine veebisaitidelt (või veebisaidijaotistest), mis väljendavad selgelt vastupanuveebikoorimisele ja sisu taaskasutamisele tehisintellekti treeningandmebaaside loomiseks (nt austades robot.txt või ai.txt faile või muid tunnustatud mehhanisme, millega püütakse vältida veebisoorimist või -koorimist).
- d. Muude asjakohaste piirangute kehtestamine kogumisele, mis võivad hõlmata ka ajavahemikupõhiseid kriteeriume.
106. Veebikoorimise kontekstis võivad erimeetmete näited **üksikisikute õiguste kasutamise ja läbipaistvuse toetamiseks** hõlmata järgmist: loobumisnimekirja loomine, mida haldab vastutav töötaja ja mis võimaldab andmesubjektidel esitada vastuväiteid nende andmete kogumisele teatud veebisaitidelt või veebiplatvormidelt, esitades teavet, mis neid nendel veebisaitidelt identifitseerib, sealhulgas enne andmete kogumist⁸⁰.
107. **Konkreetsed kaalutlused leevendusmeetmete kohta kasutuselevõtu etapis.** Kuigi mõni eespool nimetatud meede võib olenevalt asjaoludest olla asjakohane ka kasutuselevõtu etapis, esitab EAKN allpool mitteamendav loetelu täiendavatest toetusmeetmetest, mida saab võtta ja mida JVA-d peaksid hindama igal üksikjuhul eraldi.
- a. Näiteks võib võtta **tehnilisi meetmeid**, et vältida isikuandmete salvestamist, taas esile toomist (regurgitatsiooni) või genereerimist, eelkõige generatiivsete tehisintellektimudelite kontekstis (nt väljundfiltrid), ja/või vähendada ebaseadusliku taaskasutamise riski

---

⁷⁹ Need tavad võivad tõstatada ka lisaküsimusi, mida käesolevas arvamuses ei käsitleta, vt nt Pagallo, U., Ciani Sciolla, J., „Anatomy of web data scraping: ethics, standards, and the troubles of the law“, European Journal of Privacy Law & Technologies, (2023) 2, lk 1–19, kättesaadav aadressil: <https://doi.org/10.57230/EJPLT232PS>.

⁸⁰V.a kui vastutav töötaja tõendab, et töödeldakse mõjuval õiguspärasel põhjusel, mis kaalub üles andmesubjekti huvid, õigused ja vabadused, või õigusnõuete koostamise, esitamise või kaitsmise eesmärgil.

üldotstarbelistes tehisintellektimudelites (nt tehisintellekti genereeritud väljundite digitaalne vesimärgistus).

- b. **Meetmed, mis hõlbustavad või kiirendavad üksikisikute õiguste kasutamist** kasutuselevõtu etapis lisaks õigusaktides nõutule, eelkõige õigus isikuandmete kustutamisele mudeli väljundandmetest või dedubleerimine, ning treeningujärgsed meetodid, millega püütakse isikuandmeid kõrvaldada või varjata.

108. Konkreetse tehisintellektimudeli kasutuselevõtu uurimisel peaksid JVA-d kaaluma, kas vastutav töötleja on avaldanud läbiviidud tasakaalu hindamise, sest see võib suurendada läbipaistvust ja õiglust. Nagu on mainitud EAKNi suunistes õigustatud huvi kohta, võib kaaluda muid meetmeid, et anda andmesubjektidele enne isikuandmete kogumist teavet tasakaalu hindamise kohta⁸¹. EAKN rõhutab ka⁸², et arvesse tuleb võtta asjaolu, kas vastutav töötleja on vajaduse korral kaasanud andmekaitseametniku.

3.4 Tehisintellektimudeli arendamisel toimunud ebaseadusliku töötlemise võimalikust mõjust tehisintellektimudeli hilisema töötlemise või toimimise seaduslikkusele

109. Selles osas käsitletakse arvamuse taotluse 4. küsimust. Selle küsimusega soovitakse saada selgitust, kuidas arendusetapis toimuv ebaseaduslik töötlemine võib mõjutada hilisemat töötlemist (näiteks tehisintellektimudeli kasutuselevõtu etapis) või mudeli toimimist. Küsimuse eesmärk on käsitleda nii olukorda, kus selline tehisintellektimudel töötleb mudelis säilitatavaid isikuandmeid (taotluse 4. küsimuse punkt i), kui ka olukorda, kus mudeli kasutuselevõtul ei toimu enam isikuandmete töötlemist (st mudel on anonüümne) (taotluse 4. küsimuse punkt ii).
110. Enne teatavate konkreetsete stsenaariumide käsitlemist esitab EAKN järgmised üldised kaalutlused.
111. Esiteks keskendutakse selles jaos antud selgitustes isikuandmete töötlemisele arendusetapis, mis ei ole kooskõlas IKÜM artikli 5 lõike 1 punktis a ja konkreetsemalt artiklis 6 sätestatud seaduslikkuse põhimõttega (edaspidi „**ebaseaduslikkus**“)⁸³. Samamoodi käsitlevad EAKNi kaalutlused seda, kuidas arendusetapis toimunud töötlemise ebaseaduslikkus võib mõjutada mudeli hilisema töötlemise või toimimise seaduslikkust (st vastavus IKÜM artikli 5 lõike 1 punktile a ja artiklile 6). EAKN juhib siiski tähelepanu sellele, et arendusetapis toimuv töötlemine võib viia ka muude IKÜMi sätete rikkumiseni, nt läbipaistvuse puudumine andmesubjektide suhtes või lõimitud ja/või vaikimisi andmekaitse, mida selles arvamuses ei analüüsita.
112. Teiseks, selle küsimuse käsitlemisel on oluline vastutuse põhimõte, mis nõuab, et vastutavad töötlejad vastutaksid muu hulgas IKÜM artikli 5 lõike 1 ja artikli 6⁸⁴ järgimise eest ning tõendaksid seda järgimist. See kehtib ka vajaduse kohta hinnata, milline organisatsioon on kõnealuses töötlemistoimingus vastutav töötleja ja kas tekivad kaasvastutuse olukorrad (sest see võib olla lahutamatu seotud)⁸⁵.

---

⁸¹ EAKNi suunist 1/2024 isikuandmete töötlemise kohta IKÜM artikli 6 lõike 1 punkti f alusel, versioon 1.0, vastu võetud 8.10.2024, punkt 68.

⁸² EAKNi suunist 1/2024 isikuandmete töötlemise kohta IKÜM artikli 6 lõike 1 punkti f alusel, versioon 1.0, vastu võetud 8.10.2024, punkt 12.

⁸³ Euroopa Liidu Kohtu 4. mai 2023. aasta otsus kohtuasjas C-60/22, *Bundesrepublik Deutschland* (ECLI:EU:C:2023:373), punktid 55–57.

⁸⁴ Euroopa Liidu Kohtu 4. mai 2023. aasta otsus kohtuasjas C-60/22, *Bundesrepublik Deutschland* (ECLI:EU:C:2023:373), punkt 53.

⁸⁵ EAKNi suunist 07/2020 vastutava töötleja ja volitatud töötleja mõistete kohta isikuandmete kaitse üldmääruses, versioon 2.1, vastu võetud 7.7.2021.

Võttes arvesse iga juhtumi faktiliste asjaolude tähtsust, sealhulgas iga töötlemises osaleja rolli, tuleks EAKNi kaalutlusi mõista kui üldisi tähelepanekuid, mida JVAd peaksid hindama iga juhtumi korral eraldi.

113. Kolmandaks rõhutab EAKN, et IKÜM artikli 51 lõike 1 kohaselt vastutavad JVAd „*[IKÜMi] kohaldamise järelevalve eest, et kaitsta füüsiliste isikute põhiõigusi ja -vabadusi seoses nende isikuandmete töötlemisega ning hõlbustada isikuandmete vaba liikumist liidus*“. Seega on JVAd pädevuses hinnata töötlemise seaduslikkust ja kasutada IKÜMiga antud volitusi kooskõlas oma riikliku õigusraamistikuga⁸⁶. Sellistel juhtudel on JVAdel kaalutusõigus hinnata võimalikke rikkumisi ning valida IKÜM artiklis 58 nimetatud meetmete seast asjakohased, vajalikud ja proportsionaalsed meetmed, võttes arvesse iga üksiku juhtumi asjaolusid⁸⁷.
114. **Kui tuvastatakse rikkumine, võivad JVAd kehtestada parandusmeetmeid, näiteks kohustada vastutavaid töötlejaid, arvestades iga juhtumi asjaolusid, võtma meetmeid, et korvata esialgse töötlemise ebaseaduslikkus.** Need võivad hõlmata näiteks trahvi määramist, töötlemise ajutist piiramist, ebaseaduslikult töödeldud andmekogumi osa kustutamist või, kui see ei ole võimalik, sõltuvalt konkreetsetest asjaoludest, võttes arvesse meetme proportsionaalsust, korraldust kustutada kogu tehisintellektimudeli arendamiseks kasutatud andmestik ja/või tehisintellektimudel ise. Kavandatava meetme proportsionaalsuse hindamisel võivad JVAd võtta arvesse meetmeid, mida vastutav töötleja saab esialgse töötlemise õigusvastasuse korvamiseks võtta (nt tehisintellektimudeli ümbertreenimine).
115. Samuti rõhutab EAKN, et kui isikuandmeid töödeldakse ebaseaduslikult, võivad andmesubjektid taotleda oma isikuandmete kustutamist IKÜM artiklis 17 sätestatud tingimustel ning JVAd võivad nõuda isikuandmete kustutamist *ex officio*⁸⁸.
116. Hinnates seda, kas meede on asjakohane, vajalik ja proportsionaalne, võivad JVAd muu hulgas arvesse võtta andmesubjektidele avalduvaid riske, rikkumise raskust, meetme tehnilist ja rahalist teostatavust ning asjaomaste isikuandmete kogust.
117. Lõpuks tuleb EAKN meelde, et järelevalveasutuste poolt IKÜMi alusel võetud meetmed ei piira meetmeid, mida pädevad asutused võtavad tehisintellektimääruse ja/või muude kohaldatavate õigusraamistike (nt tsiviilvastutust käsitlevate õigusaktide) alusel.
118. Allpool punktides käsitleb EAKN taotluse 4. küsimusega hõlmatud kolme stsenaariumi, milles erinevused seisnevad selles, kas mudeli arendamiseks töödeldavaid isikuandmeid säilitatakse mudelis ja/või kas hilisem töötlemine toimub sama või muu vastutava töötleja poolt.

---

⁸⁶ Võib juhtuda, et arvesse tuleb võtta konkreetseid siseriiklikke eeskirju. Vt nt Itaalia andmekaitseadustiku (seadusandlik dekreet 196/2003) artikkel 2-*decies*, milles sätestatakse, et andmekaitse-eeskirju rikkudes töödeldud andmeid ei saa kasutada. See ei piira muude riiklike õigusraamistike, nt kriminaalõiguse kohaldamist.

⁸⁷ Vt sellega seoses IKÜM põhjendus 129, samuti Euroopa Liidu Kohtu 26. septembri 2024. aasta otsus kohtuasjas C-768-21, *TR vs. Land Hessen* (ECLI:EU:C:2024:785), punkt 37; Euroopa Liidu Kohtu 7. detsembri 2023. aasta otsus liidetud kohtuasjades C-26/22 ja C-64/22, *SCHUFA Holding (Libération de reliquat de dette)* (ECLI:EU:C:2023:958), punkt 57; ja Euroopa Liidu Kohtu 14. märtsi 2024. aasta otsus kohtuasjas C-46/23, *Újpesti Polgármesteri Hivatal* (ECLI:EU:C:2024:239), punkt 34.

⁸⁸ Vt seoses sellega EAKNi arvamus 39/2021, mis käsitleb seda, kas IKÜM artikli 58 lõike 2 punkt g võib olla õiguslik alus, mille alusel järelevalveasutus võib nõuda isikuandmete kustutamist *ex officio* olukorras, kus andmesubjekt ei ole sellist taotlust esitanud, punkt 28. Vt selle kohta ka Euroopa Liidu Kohtu 14. märtsi 2024. aasta otsus kohtuasjas C-46/23, *Újpesti Polgármesteri Hivatal* (ECLI:EU:C:2024:239), punkt 42.

3.4.1 1. stsenaarium. Vastutav töötaja töötleb isikuandmeid mudeli arendusetapis ebaseaduslikult, isikuandmeid säilitatakse mudelis ja neid töötleb hiljem sama vastutav töötaja (nt mudeli kasutuselevõtu kontekstis)

119. See stsenaarium on seotud taotluse 4. küsimuse punktiga i, st olukorraga, kus vastutav töötaja töötleb tehisintellektimudeli arendamiseks isikuandmeid ebaseaduslikult (st rikkudes IKÜM artikli 5 lõike 1 punkti a ja artiklit 6) ning säilitab tuvastatud või tuvastatava füüsilise isiku kohta teavet tehisintellektimudelis, mis ei ole seega anonüümne. Seejärel töötleb isikuandmeid sama vastutav töötaja (nt mudeli kasutuselevõtu kontekstis). Seoses selle stsenaariumiga esitab EAKN järgmised kaalutlused.
120. JVA õigus kehtestada esialgsele töötlemisele parandusmeetmeid (nagu on selgitatud eespool punktides 113, 114 ja 115) mõjutaks põhimõtteliselt hilisemat töötlemist (nt kui JVA annab vastutavale töötajale korralduse kustutada isikuandmed, mida töödeldi ebaseaduslikult, ei võimaldaks sellised parandusmeetmed viimasel enam töödelda isikuandmeid, millele meetmeid kohaldati).
121. Eelkõige seoses arendusetapis toimuva ebaseadusliku töötlemise mõjuga edasisele töötlemisele (nt kasutuselevõtu etapis) tuleb EAKN meelde, et JVAd ülesanne on teha juhtumipõhine analüüs, mis võtab arvesse iga juhtumi konkreetseid asjaolusid.
122. **Seda, kas arenduse ja kasutuselevõtu etapid hõlmavad eraldi eesmärged (olles seega eraldi töötlemistegevused) ning mil määral mõjutab esialgse töötlemise õigusliku aluse puudumine hilisema töötlemise seaduslikkust, tuleks olenevalt juhtumi kontekstist hinnata juhtumipõhiselt.**
123. Näiteks seoses IKÜM artikli 6 lõike 1 punktis f sätestatud õigusliku alusega, kus hilisem töötlemine põhineb õigustatud huvil, tuleks õigustatud huvi hindamisel arvesse võtta asjaolu, et esialgne töötlemine oli ebaseaduslik (nt riskid andmesubjektidele või asjaolu, et andmesubjektid ei pruugi sellist hilisemat töötlemist eeldada). Sellistel juhtudel võib arendusetapis toimuva töötlemise ebaseaduslikkus mõjutada hilisema töötlemise seaduslikkust.

3.4.2 2. stsenaarium. Vastutav töötaja töötleb isikuandmeid mudeli arendusetapis ebaseaduslikult, isikuandmeid säilitatakse mudelis ja neid töötleb hiljem teine vastutav töötaja mudeli kasutuselevõtu kontekstis

124. See stsenaarium on seotud taotluse 4. küsimuse punktiga i. See erineb 1. stsenaariumist (arvamuse punkt 3.4.1), sest isikuandmeid töötleb hiljem teine vastutav töötaja tehisintellektimudeli kasutuselevõtu kontekstis.
125. EAKN tuleb meelde, et nendele erinevatele osalistele andmekaitseraamistikus määratud rollide väljaselgitamine on oluline samm, et teha kindlaks, millised IKÜMist tulenevad kohustused kehtivad ja kes vastutab nende kohustuste eest, ning et iga osapoole IKÜMist tulenevate kohustuste hindamisel tuleks arvestada ka kaasvastutuse olukordi. Seetõttu tuleks allpool esitatud tähelepanekuid käsitada üldiste märkustena, mida JVAd peaksid vajaduse korral arvesse võtma. Seoses selle teise stsenaariumiga esitab EAKN järgmised kaalutlused.
126. Esiteks tuleb meelde tuletada, et IKÜM artikli 5 lõike 1 punkti a kohaselt koostoimes IKÜM artikli 5 lõikega 2 peaks iga vastutav töötaja tagama oma tegevuse seaduslikkuse ja suutma seda tõendada. Seepärast peaksid JVAd hindama i) tehisintellektimudeli arendanud vastutava töötaja ja ii) tehisintellektimudeli omandanud ja ise isikuandmeid töötleva vastutava töötaja töötlemistoimingute seaduslikkust.

127. Teiseks on eespool punktides 113, 114 ja 115 esitatud kaalutlused käesolevas juhul asjakohased seoses JVAd e õigusega sekkuda esialgsesse töötlemisse. IKÜM artikli 17 lõike 1 punkt d (ebaseaduslikult töödeldud andmete kustutamine) ja artikkel 19 (isikuandmete parandamisest või kustutamisest või nende töötlemise piiramisest teatamise kohustus) võivad juhtumi asjaoludest sõltuvalt olla asjakohased ka selles kontekstis, näiteks seoses teatega, mille mudelit arendav vastutav töötleja peaks esitama mudelit kasutavale vastutavale töötlejale.
128. Kolmandaks, mis puudutab esialgse töötlemise ebaseaduslikkuse võimalikku mõju teise vastutava töötleja teostatavale hilisemale töötlemisele, siis peaksid JVAd seda hindama iga juhtumi korral eraldi.
129. **JVAd peaksid võtma arvesse, kas mudeli kasutav vastutav töötleja viis oma aruandekohustuse raames läbi asjakohase hindamise⁸⁹, et tõendada vastavust IKÜM artikli 5 lõike 1 punktile a ja artiklile 6, et veenduda, et tehisintellektimudeli arendusetapis ei toimunud isikuandmete ebaseaduslikku töötlemist.** Sellises hindamises peaksid JVAd arvestama, kas vastutav töötleja hindas teatavaid mitteamendavaid kriteeriume, näiteks andmeallikat, ja seda, kas tehisintellektimudel on IKÜMi sätete rikkumise tulemus, eriti kui selle on kindlaks teinud JVA või kohus, nii et mudelit kasutav vastutav töötleja ei saanud eirata seda, et esialgne töötlemine oli ebaseaduslik.
130. Vastutav töötleja peaks kaaluma näiteks seda, kas andmed pärinevad isikuandmetega seotud rikkumisest või kas JVA või kohus tuvastas töötlemise käigus toimunud rikkumise. **Vastutava töötleja hindamise ulatus ja JVAd eeldatav üksikasjalikkuse tase võib erineda sõltuvalt mitmesugustest teguritest, sealhulgas tehisintellektimudeli kasutuselevõtu ajal mudelis töötlemisest tulenevate riskide liik ja tase seoses andmesubjektidega, kelle andmeid mudeli arendamiseks kasutati.**
131. EAKN märgib, et tehisintellektimäärus nõuab, et suure riskiga tehisintellektisüsteemide pakkujad koostaksid ELi vastavusdeklaratsiooni⁹⁰ ning et selline deklaratsioon sisaldaks avaldust, et asjaomane tehisintellektisüsteem vastab ELi andmekaitsealastele õigusaktidele⁹¹. EAKN märgib, et selline enda koostatud deklaratsioon ei pruugi olla lõplik kinnitus IKÜMi järgimise kohta. Siiski võivad JVAd seda konkreetse tehisintellektimudeli uurimisel arvesse võtta.
132. Eespool punktis 123 esitatud kaalutlused on asjakohased ka käesoleval juhul. Kui JVAd kontrollivad, kas ja kuidas vastutav töötleja hindas õigustatud huvi asjakohasust oma töötlemise õigusliku alusena, tuleks õigustatud huvi hindamisel arvesse võtta esialgse töötlemise ebaseaduslikkust, näiteks hinnates võimalikke riske andmesubjektidele, kelle isikuandmeid mudeli arendamiseks ebaseaduslikult töödeldi. Tasakaalu hindamisel tuleb nõuetekohaselt arvestada erinevaid aspekte, mis on kas tehnilised (nt mudeli arendamise ajal paigaldatud filtrid või juurdepääsupiirangud, mille järgmist hiljem teine vastutav töötleja ei saa eirata või mõjutada ning mis võivad takistada juurdepääsu isikuandmetele või nende avalikustamist) või õiguslikud (nt esialgse töötlemise ebaseaduslikkuse laad ja raskusaste).

3.4.3 3. stsenaarium. Vastutav töötleja töötleb isikuandmeid mudeli arendusetapis ebaseaduslikult ja tagab seejärel mudeli anonüümimise enne, kui sama või teine vastutav töötleja alustab kasutuselevõtu kontekstis uuesti isikuandmete töötlemist

133. See stsenaarium on seotud taotluse 4. küsimuse punktiga ii ja viitab juhtumile, kus vastutav töötleja töötleb tehisintellektimudeli arendamiseks isikuandmeid ebaseaduslikult, kuid teeb seda viisil, mis tagab isikuandmete anonüümimise enne, kui sama või teine vastutav töötleja alustab kasutuselevõtu

⁸⁹ IKÜM artikli 5 lõige 2 ja artikkel 24.

⁹⁰ Tehisintellektimääruse artikli 16 punkt g ja artikkel 47.

⁹¹ Tehisintellektimääruse V lisa punkt 5.

kontekstis uuesti isikuandmete töötlemist. Esiteks tuleb EAKN meelde, et JVA-d on pädevad ja neil on õigus sekkuda nii mudeli anonüümimisega seotud töötlemisse kui ka arendusetapis toimuvasse töötlemisse. Seega võivad JVA-d olenevalt juhtumi konkreetsetest asjaoludest kehtestada esialgsele töötlemisele parandusmeetmeid (nagu on selgitatud eespool punktides 113, 114 ja 115).

134. Kui on võimalik tõendada, et tehisintellektimudeli hilisem toimimine ei hõlma isikuandmete töötlemist, leiab EAKN, et IKÜMit ei kohaldata⁹². Seega ei tohiks esialgse töötlemise ebaseaduslikkus mõjutada mudeli hilisemat toimimist. EAKN rõhutab siiski, et pelgalt väide mudeli anonüümsuse kohta ei ole piisav, et vabastada IKÜMi kohaldamisest, ning märgib, et JVA-d peaksid seda hindama, võttes juhtumipõhiselt arvesse EAKNi kaalutlusi taotluse 1. küsimuse analüüsimisel.
135. **Kui vastutavad töötledjad töötlevad pärast mudeli anonüümseks muutmist kasutuselevõtu etapis kogutud isikuandmeid, kohaldatakse nende töötlemistoimingute suhtes IKÜMit. Sellistel juhtudel ei tohiks IKÜMi seisukohast esialgse töötlemise ebaseaduslikkus mõjutada kasutuselevõtu etapis toimuva töötlemise seaduslikkust.**

4 Lõppmärkused

136. See arvamus on suunatud kõigile JVAdele ja avalikustatakse IKÜM artikli 64 lõike 5 punkti b alusel.

Euroopa Andmekaitseõukogu nimel
eesistuja

Anu Talus

---

⁹² IKÜM põhjendus 26.